

AJUNTAMENT DE SON SERVERA.
MODIFICACIÓ DEL
CATÀLEG DE PATRIMONI HISTÒRIC, ARTÍSTIC, ARQUITECTÒNIC i PAISATGÍSTIC
i ESMENA DE DEFICIÈNCIES / COMPLEMENT DE PRESCRIPCIONS
DELS ACORDS D'APROVACIÓ DEFINITIVA DEL CATÀLEG DEL 28-10-2012 i 18-06-2012.
ABRIL 2013.

TOM 1 2

MEMÒRIA EXPOSITIVA + NORMATIVA + INDEX D'ELEMENTS + PLÀNOLS
(SUBSTITUEIX COMPLETAMENT EL TOM 1 ANTERIOR, CAPÍTOLS i CARTOGRAFIA)

TÈCNICS REDACTORS:
Àngel Llull, arquitecte - Pep Merino, historiador

0.- ÍNDEX DE LA MEMÒRIA:

00.- EXPOSICIÓ DE MOTIUS D'AQUESTA NOVA VERSIÓ DEL CATÀLEG.

- 00.1.- Justificació dels canvis que implica la versió de "Modificació i Esmena de Deficiències del Catàleg" que ara es presenta. Justificació de la Modificació del Catàleg Vigent.
- 00.2.- Esmena de deficiències de l'informe del CIM de dia 18 de Juny de 2012.
- 00.3.- Esmena de deficiències de l'informe del CIM de dia 15 de Juliol de 2010.

01.- INTRODUCCIÓ.

- 01.1.- Rutes d'Interès Cultural i Paisatgístic a Son Servera.
- 01.2.- Bens patrimonials ubicats a vorera de mar.

02.- DELIMITACIÓ - ZONIFICACIÓ; ESTRUCTURA DEL CATÀLEG.

03.- PATRIMONI URBÀ, EL NUCLI INTERIOR.

- 03.1.- Tipologies tradicionals al nucli urbà interior.
- 03.2.- Construcció tradicional al nucli urbà interior.
- 03.3.- Mètodes de protecció.

04.- PATRIMONI URBÀ, EL NUCLIS COSTANERS.

- 04.1.- Mètodes de protecció.

05.- PATRIMONI RURAL.

- 05.1.- Tipologies tradicionals a fora vila.
- 05.2.- Construcció tradicional a fora vila.
- 05.3.- Mètodes de protecció.

06.- PATRIMONI ETNOLÒGIC.

07.- PATRIMONI ARQUEOLÒGIC, ELS JACIMENTS.

- 07.1.- Mètodes de protecció.

08.- BIBLIOGRAFIA.

09.- CARTOGRAFIA.

10.- DOCUMENTACIÓ.

11.- NORMATIVA.

12.- ÍNDEX D'ELEMENTS PATRIMONIALS INCLOSOS DINS EL CATÀLEG.

00.- EXPOSICIÓ DE MOTIUS D'AQUESTA NOVA VERSIÓ DEL CATÀLEG.

El Catàleg de Patrimoni de Son Servera actualment vigent es va aprovar el dia 28 de Juliol de 2010. Aquesta aprovació incloïa unes prescripcions que comportaven la no adaptació al Pla Territorial de Mallorca.

Per esmenar les deficiències apuntades es va redactar una nova versió del Catàleg que no es va aprovar, segons consta al certificat de dia 19 de Juliol de 2012, redactat pel secretari delegat de la Ponència Tècnica d'Ordenació del Territori i Urbanisme del Consell Insular de Mallorca. Aquest certificat feia referència a l'informe redactat el dia 18 de Juny de 2012 per l'arquitecte del Consell de Mallorca, Sr. Jaime Jaume Ponseti, qui al punt número 8 "Proposta", proposa esmenar una sèrie de noves deficiències, diferents d'aquelles establertes el 28 de Juliol de 2010.

Així, es requereix una modificació del Catàleg que complementi i esmeni les prescripcions i deficiències anteriorment anomenades.

00.1.- JUSTIFICACIÓ DELS CANVIS QUE IMPLICA LA VERSIÓ DE "MODIFICACIÓ I ESMENA DE DEFICIÈNCIES DEL CATÀLEG" QUE ARA ES PRESENTA. JUSTIFICACIÓ DE LA MODIFICACIÓ DEL CATÀLEG VIGENT.

Per tal d'aprovar una nova versió del Catàleg de Patrimoni de Son Servera que s'adapti al Pla Territorial de Mallorca, es redacta aquesta "Modificació" de la versió aprovada, que a més, "Complementa i Esmena totes les Prescripcions i Deficiències" anteriorment anomenades.

Així, per aconseguir aquest objectiu, es fa el següent:

- Es refà i es presenta una Memòria Expositiva, una Normativa, un Índex d'Elements Catalogats i uns Plànols que han de substituir els de la versió actualment vigent. Aquests nous documents recullen i expliquen els canvis i les rectificacions de la nova versió del Catàleg, respecte la que està actualment vigent (aprovada el 28/07/2010).

- S'esmenen alguns elements en sòl urbà, corregint i substituint per tal motiu les fitxes número 55, 56, 57, 85, 87, 88, 89, 90, 91, 93, 94, 95, 97, i 98.

- Es modifica la fitxa 87, ampliant la zona de l'Entorn de Protecció, en consonància a la condició de **BE D'INTERÈS CULTURAL -BIC-** de l'element que es protegeix.

- S'esmenen alguns elements en sòl rústic, corregint i substituint per tal motiu les fitxes número 1000, 1001, 1003, 1059, 1062, 1063, 1068, i 1069.

- Es modifica la fitxa 1003, per possibilitar la rectificació puntual del traçat de la carretera MA-4034.

- S'incorporen nous elements en sòl rústic, noves fitxes d'elements número 1103, 1104, 1105, i 1106.

- S'esmenen alguns elements arqueològics, corregint i substituint per tal motiu les fitxes des del número 2000 fins el número 2030.

- S'incorporen nous elements arqueològics, noves fitxes d'elements número 2031, 2032, 2033, 2034, 2035, 2036, i 2037.

- S'esmena un element d'interès paisatgístic, corregint i substituint per tal motiu la fitxa número 3013.

- Es modifica la fitxa 3004, per possibilitar la rectificació puntual del traçat de la carretera MA-4032.

- S'incorpora un nou element paisatgístic, nova fitxa d'element número 3014.

00.2.- ESMENA DE DEFICIÈNCIES DE L'INFORME DEL CIM DE DIA 18 DE JUNY DE 2012.

Amb data 18 de Juny de 2012, l'arquitecte del Consell de Mallorca Jaime Jaume Ponseti, emet un informe sobre el Catàleg de Protecció d'Edificis i Elements d'Interès Històric, Artístic, Arquitectònic i Paisatgístic de Son Servera, que conclou amb una proposta de no donar per complimentades les prescripcions que l'afecten, assenyalant una sèrie de deficiències que calia esmenar.

Aquestes deficiències varen ser detectades pel propi CIM a través d'informes emesos pels serveis tècnics dels departaments implicats.

El present document explica una per una com s'han esmenat, amb la nova documentació lliurada. Per fer-ho més intel·ligible, es recorden tot transcrivint-les a continuació en negreta i tipografia diferent, les deficiències redactades per l'arquitecte Jaume el 18-06-2012, per a explicar tot seguit de quina manera s'han corregit.

●●● DEFICIÈNCIA 1: (Direcció Insular de Cultura i Patrimoni Històric).

1.- Determinar amb precisió quins son els espais de cautela que es proposen. Concretar a què respon la grafia d'un polígon (en vermell) i la parcel·la (en blau) en relació a la redacció del punt 6 de cada fitxa.

●●● RESPOSTA A LA DEFICIÈNCIA 1:

S'ha determinat amb precisió a totes i cada una de les fitxes que ara s'entreguen, quins són els "Espais de Cautela" que es proposen, concretant al punt 6 de cada fitxa dels elements amb Entorn de Protecció, a que respon la grafia d'un polígon en vermell, i la línia perimetral de les parcel·les dibuixada en blau.

Explicar que durant el procés d'esmena s'han detectat una sèrie de contradiccions entre els diferents apartats d'una mateixa fitxa. Això ha obligat a reajustar la definició dels àmbits. No obstant, cal dir que a la versió que ara es lliura del Catàleg (Abril de 2013), aquest fet s'ha aprofitat per definir de manera acurada les línies que delimiten les zones a protegir, ajustant-les als valors reals dels bens catalogats.

●●● DEFICIÈNCIA 2: (Direcció Insular de Cultura i Patrimoni Històric).

2.- S'ha de grafiar sobre el plànol, els entorns de les fitxes 2035, 2036 i 2037, donat que la notació en el punt 6, s'indica, que l'entorn es correspon a la corba de nivell 140.

●●● RESPOSTA A LA DEFICIÈNCIA 2:

S'han dibuixat sobre els plànols, els límits dels elements continguts a les fitxes números 2035, 2036 i 2037. S'ha eliminat la referència a la corba de nivell +140m.

●●● DEFICIÈNCIA 3: (Direcció Insular de Cultura i Patrimoni Històric).

3.- S'ha d'especificar en la redacció de la fitxa, on hi ha un jaciment arqueològic i es sotmetin a excavació arqueològica, que aquesta intervenció ha de disposar de les autoritzacions preceptives per part de la Comissió de Patrimoni Històric i que els resultats de la intervenció s'han de notificar, per part de l'Ajuntament, al Servei de Patrimoni Històric.

●●● RESPOSTA A LA DEFICIÈNCIA 3:

S'ha especificat en la redacció de les fitxes corresponents a Jaciments Arqueològics, que quan aquests elements es sotmetin a excavació arqueològica, s'ha de disposar de les autoritzacions preceptives per part de la Comissió de Patrimoni Històric, i que els resultats de aquestes intervencions s'han de notificar, per part de l'Ajuntament, al Servei de Patrimoni Històric del Consell de Mallorca.

●●● DEFICIÈNCIA 4:

4.- S'ha de realitzar una modificació del Catàleg de Patrimoni Històric, Artístic, Arquitectònic i Paisatgístic de Son Servera, amb nova exposició pública del document, de les fitxes 087, 3013, 2031, 2032, 2033, 2034, 2035, 2036, i 2037, incorporades dins la fase de complimentació de prescripcions.

●●● RESPOSTA A LA DEFICIÈNCIA 4:

El títol de la documentació que ara es presenta és "MODIFICACIÓ DEL CATÀLEG DE PATRIMONI HISTÒRIC, ARTÍSTIC, ARQUITECTÒNIC I PAISATGÍSTIC DE SON SERVERA, I COMPLIMENT DE PRESCRIPCIONS DE L'ACORD D'APROVACIÓ DEFINITIVA DEL CATÀLEG DEL 28-10-2010 I DEL 18-06-2012".

Es farà una nova exposició pública del document, fent referència a la modificació de les fitxes 087 i 3013, i a la incorporació de les noves fitxes números 2031, 2032, 2033, 2034, 2035, 2036 i 2037, incorporades dins aquesta fase de compliment de prescripcions.

00 3.- ESMENA DE DEFICIÈNCIES DE L'INFORME DEL CIM DE DIA 15 DE JULIOL DE 2010.

Amb data 15 de Juliol de 2010, l'arquitecte del Consell de Mallorca Jaime Jaume Ponseti, emet un informe sobre el Catàleg de Protecció d'Edificis i Elements d'Interès Històric, Artístic, Arquitectònic i Paisatgístic de Son Servera, que conclou amb una proposta de suspensió, assenyalant una sèrie de deficiències que calia esmenar.

Aquestes deficiències varen ser detectades pel propi CIM (a través d'informes emesos pels serveis tècnics de les conselleries i departaments implicats), però també per altres organismes que redactaren els preceptius informes vinculants.

El present document explica una per una com s'han esmenat, amb la nova documentació lliurada. Per fer-ho més intel·ligible, es recorden tot transcrivint-les a continuació en negreta i tipografia diferent, les deficiències redactades per l'arquitecte Jaume el 15-07-2010, per a explicar tot seguit de quina manera s'han corregit.

●●● DEFICIÈNCIA 1:

1.- S'han de subsanar les deficiències de l'informe tècnic de la Direcció Insular de Patrimoni del 21 de juny de 2010, considerant s'ha d'exposar al públic la nova regulació de la Norma 1 aprovada pel Ple de l'Ajuntament el 7 de juny de 2010, així com les noves fitxes que s'incorporin i la nova documentació planimètrica sol·licitada dins l'informe tècnic de Patrimoni.

●●● RESPOSTA A LA DEFICIÈNCIA 1:

S'han esmenat totes i cada una de les deficiències contingudes a l'Informe Tècnic de la Direcció Insular de Patrimoni, de dia 21 de Juny de 2010. Per indicar on s'ha esmenat cada apartat, es reproduïx a continuació un extracte d'aquest informe, assenyalant on es fan les correccions. En qualsevol cas, és evident que l'ajuntament de Son Servera farà una exposició pública de tota la documentació que completa el seu Catàleg de Patrimoni, tant de la part que ara es corregeix com de la nova que s'incorpora.

INFORME DIRECCIÓ INSULAR PATRIMONI, DEPARTAMENT CULTURA I PATRIMONI, 21/06/2010.

La Comissió Insular d'Ordenació del Territori, Urbanisme i Patrimoni Històric en sessió del dia 2 de juliol de 2010, va acordar donar trasllat de l'informe tècnic del 21 de juny de 2010.

Respecte al conjunt de deficiències de l'informe tècnic del 6-03-2009, resten per esmenar les següents deficiències:

a) A la normativa general d'aplicació, s'ha d'aclarir i precisar quins són els tipus d'obra permesos per a cada un dels nivells de protecció. Per exemple, en el nivell de protecció A1 s'indica que són possibles obres de "conservació, restauració i, en casos excepcionals, de recuperació d'alguna de les seves característiques originals, tot d'acord amb la proposta de cada fitxa individualitzada", però en el nivell de protecció B i C no s'explicita quins són els tipus d'obra permesos.

ESMENA DE LA DEFICIÈNCIA:

Es torna a presentar, enquadernada al TOM 5-1, la memòria expositiva, la normativa general d'aplicació del catàleg (tot definint el tipus d'obres permesos a cada nivell de protecció),

un nou índex (que assenyala quines fitxes queden tal qual, quines s'han corregit, i quines s'incorporen noves), així com una nova cartografia.

Totes aquestes parts substitueixen les anteriors.

b) S'haurà d'eliminar la referència al grau de protecció BIC a: torre de l'església de Sant Joan (056) Son Corb (1001), Xiclati (1063), Son Xerubí (1069), torres de Sant Jordi (1099), Cases de Rafalet (1101), ja que cap d'aquests elements gaudeix d'aquesta protecció"

ESMENA DE LA DEFICIÈNCIA:

S'han eliminat les referències a un grau de protecció BIC a les fitxes de l'església de St. Joan (núm. 55, 56, i 57), a les fitxes de Son Corb (núm. 1000, i 1001), a les fitxes de Xiclati (núm. 1059, 1062, i 1063), i a les fitxes de Son Xerubí (núm. 1068, i 1069). No s'ha localitzat cap referència a un fals grau de protecció BIC a les fitxes relatives a la possessió de St. Jordi, ni a les de la possessió de Rafalet.

c) S'ha de completar la fitxa d'element ambiental 3013: per un costat, als plànols d'emplaçament de la fitxa i a la planimetria general ha de figurar el mateix àmbit. Respecte de les directrius de protecció, s'han d'identificar clarament unes directrius d'intervenció per tot l'àmbit i unes altres pels elements singularment identificats en ell.

ESMENA DE LA DEFICIÈNCIA:

Es presenta corregida, tota la planimetria que acompanya el catàleg, dibuixant en el cas de la protecció ambiental relativa a la fitxa 3013, el mateix àmbit que en ella figura. Així mateix, en la nova versió de la fitxa 3013 (que substitueix l'anterior), s'han incorporat unes directrius d'intervenció per tot l'àmbit en general, i unes altres pels elements singularment identificats.

d) S'ha d'incorporar la fitxa corresponent al jaciment arqueològic Cova de Sa Font Gata / Cova de sa Geneta.

ESMENA DE LA DEFICIÈNCIA:

Una de les noves fitxes que s'incorporen, en concret la número 2037, es refereix al jaciment arqueològic de sa Cova de sa Geneta o Cova de sa Font Gata.

e) A la fitxa corresponent a la Zona Arqueològica de Son Corb, s'han de superposar, a la documentació planimètrica, l'àmbit declarat per acord del Ple del Consell d'1 d'octubre de 2007, i l'àrea que estableix el catàleg municipal.

ESMENA DE LA DEFICIÈNCIA:

La nova fitxa número 2000, que substitueix la que es va a lliurar anteriorment, superposa al seu plànol d'emplaçament, ambdós àmbits de protecció. També es dibuixen els dos àmbits a la nova cartografia general.

f) S'ha d'incorporar la fitxa corresponent al mur de la carretera Artà-Son Servera (MA-4031) en aquelles parts que presentin interès constructiu.

ESMENA DE LA DEFICIÈNCIA:

Una de les noves fitxes que s'incorporen, en concret la número 3014, es refereix als trams amb interès constructiu de la carretera Ma-4031 Son Servera - Artà.

g) S'ha d'incorporar quatre forns de calç: dos de Sant Jordi, un de Son Escrivà, i un localitzat al Puig de Son Sard.

ESMENA DE LA DEFICIÈNCIA:

Les noves fitxes números 1103, 1104, 1105, i 1106, incorporen aquests quatre elements etnològics.

h) S'ha d'incorporar la fitxa corresponent al sistema hidràulic de Sa Font.

ESMENA DE LA DEFICIÈNCIA:

Una de les noves fitxes que s'incorporen, en concret la número 2031, es refereix al sistema hidràulic del Puig de Sa Font.

i) S'haurà de presentar una documentació planimètrica, on s'assenyali, de cada element, l'àmbit de protecció i, si és el cas, l'entorn de protecció.

ESMENA DE LA DEFICIÈNCIA:

Es presenta corregida, tota la planimetria que acompanya el catàleg. Als nous plànols es dibuixa, de cada element, l'àmbit de protecció, i si és el cas, l'entorn de protecció.

j) A la documentació planimètrica general s'haurà de corregir la llegenda de manera que figuri la mateixa terminologia a la part de documentació escrita (normes, memòria i fitxes) que a la documentació gràfica."

ESMENA DE LA DEFICIÈNCIA:

Es presenta corregida, tota la planimetria que acompanya el catàleg. Als nous plànols s'han corregit les llegendes, complint el manament assenyalat.

●●● DEFICIÈNCIA 2:

2.- S'han de subsanar els apartats 1 i 3 de l'Informe del Ministeri de Medi Ambient i Medi Rural, l'expedient corregit, complet, diligenciat, i prèviament a l'aprovació definitiva, es remetrà novament a la Direcció General de Sostenibilitat de la Costa i del Mar, a través de la Demarcació de Costes de les Illes Balears, per emetre l'informe que disposen els articles 112.a) i 117.2 de la Llei de Costes.

●●● ESMENA DE LA DEFICIÈNCIA 2:

S'han esmenat els apartats 1 i 3 de l'Informe del Ministeri de Medi Ambient i Medi Rural. Per indicar on s'ha esmenat cada apartat, es reproduïx a continuació un extracte d'aquest informe, assenyalant on es fan les correccions. En qualsevol cas, és evident que l'ajuntament de Son Servera remetrà novament tota la documentació que completa el seu Catàleg de Patrimoni, a la Direcció General de Sostenibilitat de la Costa i del Mar, a través de la Demarcació de Costes de les Illes Balears, perquè emetin el preceptiu informe.

INFORME MINISTERI DE MEDI AMBIENT I MEDI RURAL I MARÍ.

1. En la documentación gráfica presentada no se dibuja la ribera del mar, ni la línea de deslinde del dominio público marítimo terrestre, ni aquella otra que delimita la zona sobre la que recae la servidumbre de protección, correspondientes tanto el expediente de deslinde que se encuentra en tramitación, como el aprobado con O.M. 17-12-2007. Estas líneas de ribera del mar, deslinde y servidumbre, deberán reflejarse en los Planos con arreglo a los datos que, previa petición, facilitará la Demarcación de Costas y de Islas Baleares. Todo ello con independencia de considerar que, ante cualquier desajuste en la representación de las citadas líneas, prevalecerán los datos de los planos de deslinde sobre los reflejados en el planeamiento.

2. Algunos de los elementos y espacios protegidos se localizan, total o parcialmente, tanto en terrenos de dominio público marítimo-terrestre (nº 95), como en servidumbres de protección y tránsito (nº 85, 88, 89, 90, 91, 93, 94, 97 y 98)

3. Ni en la Memoria Expositiva ni en la Normativa, ni en las Fichas de Elementos en Suelo Urbano, se recogen las determinaciones de la Ley de Costas y su Reglamento, que les son de aplicación como normativa de obligado cumplimiento. Por ello este Departamento considera que deberán indicarse en dicha documentación, las limitaciones establecidas en la citada Ley para los elementos incluidos en el Catálogo que se encuentran sometidos al amparo del mencionado texto

legal, dadas las dudas que puedan surgir en la aplicación de lo establecido en la Disposición Transitoria Tercera 3.3ª de la Ley de Costas.

ESMENA DE LA DEFICIÈNCIA:

Es presenta corregida, tota la planimetria que acompanya el catàleg. Als nous plànols s'han dibuixat tant la línia de ribera de mar, com la línia límit del domini públic marítim – terrestre, però també la línia límit de la zona de servitud de protecció. Corresponen, les anomenades línies, als límits de l'expedient en tramitació, com als límits de lo aprovat amb O.M. el dia 17/12/2007.

Així mateix, a les fitxes rectificades números 85, 87, 88, 89, 90, 91, 93, 94, 95, 97, i 98, es fa constar si els bens es troben total o parcialment dins terrenys de domini públic, o si es troben dins els límits de les servituds de protecció i trànsit.

A la nova memòria expositiva i a la normativa, però també a les fitxes individuals abans anomenades, es recullen les determinacions de la Llei de Costes i el seu Reglament que són d'aplicació com a normativa d'obligat compliment.

●●● DEFICIÈNCIA 3:

3.- S'ha de completar l'adaptació al Pla Territorial de Mallorca definint la ruta arqueològica grafiada al plànol 5 del Pla Territorial de Mallorca i completant la Memòria del Catàleg amb la descripció de la mateixa, així com si es considera es necessari alguna protecció específica.

●●● ESMENA DE LA DEFICIÈNCIA 3:

Es presenta corregida, tota la planimetria que acompanya el catàleg. Al nou plànol "Catàleg 2", s'ha dibuixat la ruta arqueològica grafiada al plànol 5 del Pla Territorial de Mallorca.

Així mateix, a l'apartat 1·1 de la nova memòria del Catàleg presentada (que substitueix l'anterior), es descriu aquesta ruta, tot explicant el grau de protecció que se li atorga.

●●● DEFICIÈNCIA 4:

4.- S'ha d'incorporar dins el punt 11.- NORMATIVA, del catàleg un apartat que indiqui que els usos permesos definits dins les fitxes del Catàleg, seran permesos si son coincidents amb els definits dins el Planejament Vigent o la Legislació Vigent aplicable al Municipi.

●●● ESMENA DE LA DEFICIÈNCIA 4:

S'ha incorporat, dins la nova normativa presentada, un apartat anomenat Norma 10, que diu que els Usos permesos definits dins les Fitxes Individuals del Catàleg, redactades per a cada un dels Béns Catalogats, seran permesos si són coincidents amb els definits dins el Planejament Vigent o la Legislació Vigent aplicable al Municipi.

01.- INTRODUCCIÓ.

El catàleg de patrimoni de Son Servera protegeix els béns immobles d'interès històric, artístic, i arquitectònic, que es troben dins l'àmbit d'aquest terme municipal. Recull per tant tots aquells elements singulars que per el seu valor i significació mereixen un tractament individualitzat que excedeix els dictats de la normativa urbanística municipal. També considera els espais o béns amb interès paisatgístic i ambiental, entenent com a tals no tan sols els redols amb valors naturals destacats (orografia, hidrografia, flora i fauna), sinó també els conjunts urbans amb unes determinades característiques que els confereixen una unitat valorable patrimonialment (com és el cas del centre històric del nucli urbà interior). Aquesta eina té, entre altres objectius, el de transmetre a les generacions futures el testimoni avui encara ric de l'història i la cultura del municipi.

Per la seva redacció, s'ha dut a terme una tasca d'investigació amb l'objectiu de delimitar i seleccionar els àmbits i les construccions que s'han de protegir. Així mateix s'ha partit sempre de criteris objectius a l'hora de decidir la inclusió dels béns, com poden ésser l'antiguitat, l'adscripció a un moviment o estil arquitectònic determinat, uns sistemes constructius singulars, la representativitat tipològica, la naturalesa dels materials emprats en la seva construcció, l'evolució històrica de l'edificació i del seu entorn, etc.

Tanmateix, pensem que aquest treball no s'ha d'entendre com la simple imposició de mesures restrictives sobre els immobles catalogats, assentats a un sòl que segons la normativa urbanística ja té assignats uns paràmetres d'edificabilitat i ocupació. La inclusió d'una edificació al catàleg implica un reconeixement oficial del seu valor històric, més enllà dels paràmetres quantificables que solen regir les taxacions econòmiques comunes. Els propietaris i titulars de béns catalogats podran gaudir dels beneficis fiscals que determinin les diverses legislacions vigents, la de l'Estat Espanyol, la del Govern de les Illes Balears, la del Consell Insular de Mallorca, i la normativa de les entitats locals. Així mateix, es suposa una preferència d'aquests immobles a l'hora de sol·licitar ajuts per la seva millora, conservació, rehabilitació o restauració.

A més d'adjuntar el llistat d'edificacions i les corresponents fitxes individuals, també s'estableix una normativa on es marquen unes pautes i uns criteris d'intervenció, que han de permetre salvaguardar el patrimoni sense perjudici dels propietaris i titulars. Per això s'han tingut en compte els trets més rellevants a protegir, analitzant cada cas individualment i en relació al conjunt del que formen part, i adaptant les noves mesures als paràmetres urbanístics vigents. Des d'aquesta perspectiva, la inscripció dels béns al catàleg permet la seva conservació i restauració a la vegada que contempla la reforma i ampliació dels immobles, sempre que es respectin els valors que motivaren la declaració.

Hem d'assenyalar també que aquest catàleg no és en cap cas una eina tancada, sinó que es pot sotmetre a revisió de manera periòdica per tal d'incloure nous elements, o també en casos excepcionals, per tractar la seva exclusió. Els criteris per la inclusió han de ésser de caràcter cultural, històric, artístic, compositiu, de qualitat d'execució material, de singularitat, de conjunt, de valor paisatgístic i ambiental, etc. Per motius de reconegut interès públic general, i previ l'informe tècnic corresponent, l'Ajuntament té potestat per excloure elements inclosos dins el catàleg. Els procediments per sol·licitar la inclusió o l'exclusió de béns seran similars, hauran de ser avalats i raonats per institucions qualificades o professionals en la matèria, i es supeditaran (les sol·licituds), als informes tècnics preceptius.

01.1.- RUTES D'INTERÈS CULTURAL I PAISATGÍSTIC A SON SERVERA.

Son Servera compta amb una ruta d'interès cultural que travessa el municipi. Es tracta de la "Ruta Arqueològica que transcorre a lo llarg de les carreteres Ma-4031 i Ma-4023". Aquesta ruta és part de la mateixa que aquella que figura a la norma 49 del Pla Territorial de Mallorca -PTM-, i que es grafia al plànol 5 del mateix Pla Territorial de Mallorca. Així, la ruta transcorre per la carretera Artà – Son Servera (Ma-4031), i un cop travessat el nucli urbà interior, continua per la carretera Son Servera – Porto Cristo (Ma-4023). La protecció dels elements singulars que justifiquen la definició de la ruta que els enllaça, es troba definida a les respectives fitxes de catalogació,

sense que la ruta com a tal, que com ja s'ha explicat travessa el municipi coincidint amb les carreteres de la xarxa viària general, exigeixi justificadament cap zona de protecció especial.

Cap de les rutes d'interès paisatgístic definides a la norma 50 del PTM afecta al municipi de Son Servera.

01 2.- BENS PATRIMONIALS UBICATS A VORERA DE MAR.

Com a municipi que arriba a la mar, Son Servera es veu afectat per les determinacions de la Llei de Costes i pel seu Reglament, que són d'aplicació com a normativa d'obligat compliment. A la documentació gràfica (plànols), que acompanya el present Catàleg de Patrimoni, es dibuixa la línia de la ribera del mar, la línia límit de la zona de domini públic marítimo-terrestre, la línia límit de la zona de servitud de protecció, i la línia límit de la zona de servitud de trànsit. Aquestes línies corresponen, tant a l'expedient d'establiment de límits que es troba en tramitació, com a l'aprovat amb O.M. 17-12-2007. Davant de qualsevol errada o desajust a la representació de les línies, prevaldran les dades dels plànols d'establiments de límits, per damunt d'aquelles que formen part del planejament.

Com que alguns dels elements i espais protegits es localitzen total o parcialment, tant a terrenys de domini públic marítimo-terrestre, com a dins terrenys de la servitud de protecció i trànsit, es recullen a cada una de les fitxes d'aquests elements, aquestes circumstàncies, tot indicant les determinacions de la Llei de Costes i del seu Reglament, que són d'aplicació com a normativa d'obligat compliment. Es recullen per tant les limitacions establertes a la Llei, per als elements inclosos al present Catàleg, que es troben sotmesos a aquest text legal, vistes les dubtes que poden sorgir durant l'aplicació de lo establert a la Disposició Transitòria Tercera 3.3a de la Llei de Costes.

A més, cal explicar que en els casos que edifici i solar es trobin parcialment dins la Zona de Servitud de Protecció Marítimo-terrestre, s'aplicaran les determinacions de la Llei de Costes y del seu Reglament, com a normativa d'obligatori compliment. En aquest sentit, es pot dir el següent:

1- Els usos a la Zona de Domini Públic Marítim Terrestre (D.P.M.T.) s'ajustaran al disposat en el títol III de la Llei de Costes.

2- La servitud de transit de sis -6- metres d'amplària darrere de la línia límit de la Zona de D.P.M.T. complirà amb el disposat a l'article 27 de la Llei de Costes.

3- Els usos a la Zona de Servitud de Protecció (Z.P.) del D.P.M.T. s'ajustaran al disposat als articles 24 i 25 de la Llei de Costes.

02.- DELIMITACIÓ - ZONIFICACIÓ; ESTRUCTURA DEL CATÀLEG.

Sens dubte, uns dels principals condicionants per la conservació del patrimoni històric de caràcter immoble és el coneixement exacte de la seva ubicació en el parcel·lari, així com la posterior assumpció administrativa d'aquesta situació a l'hora d'atorgar els corresponents permisos i llicències d'obra. Amb aquesta premissa, per tal d'estructurar el contingut d'aquest catàleg i simplificar alhora el seu ús, a més de numerar tots i cada un dels béns amb un codi numèric abstracte que permet la seva indexació, s'han aprofitat les referències cadastrals dels elements com a principal identificador i localitzador. Això comporta la "divisió" en dos grans grups en funció de la seva ubicació, o bé a sòl urbà indicant el nombre d'illeta i el de la parcel·la, o bé a sòl rústic indicant el polígon i la parcel·la corresponent.

Tot i que la naturalesa i la tipologia dels béns són aspectes determinants, no s'ha cregut necessari fer servir aquests paràmetres per ordenar el treball. Així per exemple i pel que fa al Patrimoni Etnològic, de gran importància al municipi, el trobem normalment associat a construccions majors com a cases de possessió, cases de pagès, o fins i tot cases vilatanes. Per aquest motiu, en la majoria dels casos s'hi fa referència dintre d'una fitxa matriu, ja sigui a sol urbà o rústic. Amb tot, s'han individualitzat alguns dels exemples més singulars, redactant la fitxa corresponent. Les plaques i els escuts heràldics, els elements com els pous o les fonts públiques, els ponts per salvar incidències orogràfiques o hidrogràfiques com els torrents, els ponts i els túnels ferroviaris, etc., es protegeixen de manera individual, incloent la seva fitxa al catàleg en funció de

la seva ubicació. Tan sols el patrimoni arqueològic figura com a capítol independent, per mor d'existir amb anterioritat altres catàlegs que hi feien referència.

Per tant tenim:

● **Patrimoni Urbà:** És el que es troba al sòl classificat com a urbà per la normativa urbanística vigent al municipi. Al terme destaca l'existència de varis nuclis urbans, formats i desenvolupats al llarg del temps segons variables geogràfiques, econòmiques o demogràfiques.

Al nucli urbà interior de Son Servera, el patrimoni immoble inclòs en aquest catàleg és principalment el constituït per les edificacions més antigues, datades generalment a partir del segle XVIII. El conjunt d'aquests béns dibuixa un àmbit coincident amb els carrers i les carreteres més antigues, doncs aquestes actuaven com vertaders eixos del creixement urbà.

Als nuclis costaners de Cala Millor, Cala Bona, Port Roig, Port Verd, Port Nou, Port Vell, etc., l'interès rau generalment en edificacions modernes del segle XX, dedicades moltes d'elles a l'indústria turística o pensades com a segones residències. En aquest punt cal remarcar la urbanització Costa dels Pins com a model d'assentament residencial de baixa intensitat on trobem destacats exemples d'aquesta arquitectura (dècades dels cinquanta i seixanta). També es tenen en compte les antigues cases dels llogarets originals, gairebé sempre de pescadors, esdevenidors dels nuclis turístics actuals. A la urbanització coneguda com es Port Verd trobem un d'aquests nuclis que fins i tot disposa d'una petita capella.

● **Patrimoni Rural:** És el que es troba a la resta del municipi, dins sòl classificat com a rústic, sigui aquest Zona Agrícola, Forestal, A.N.E.I., A.R.I.P., etc. Dins aquest patrimoni una primera aproximació distingeix les cases de possessió de les cases de pagès. Per la seva rellevància, les cases de possessions (lligades a grans explotacions agropecuàries), són les millor documentades; les cases pageses, relacionades amb parcel·lacions més petites i establits de grans finques, solen ésser posteriors.

● **Patrimoni etnològic:** Es poden localitzar exemples d'aquest tipus de béns a sòl urbà però principalment a sòl rústic. Són en general elements o immobles associats a l'ús de l'aigua. Cal explicar que en alguns casos, per la seva importància, s'han considerat com a vertaders jaciments arqueològics, inventariant-los com a tals. Així, per exemple, tenim: molins d'aigua, molins de sang, fonts subterrànies, sínies, etc.

● **Patrimoni arqueològic:** Aquests béns es poden trobar ubicats tant a sòl rústic com a sòl urbà. Són de gran interès i cal destacar pel seu nombre els jaciments prehistòrics, especialment els corresponents a l'anomenada cultura talaiòtica. És freqüent trobar talaiots aïllats o agrupats en poblats, coves naturals amb restes d'intervencions humanes, i altres restes d'edificacions prehistòriques. També trobem pous, aljubs, "qânats", canalitzacions d'aigua, etc., elements més propis de l'època medieval.

Amb tot, i amb independència de l'estructura organitzativa del catàleg, no es pot oblidar el fet evident que, essent Son Servera un municipi costaner, alguns dels seus bens patrimonials es veuen afectats per les determinacions de la Llei de Costes i el seu Reglament, normativa d'aplicació i obligat compliment en els casos en que els immobles es trobin a una determinada distància de la vorera de mar. En aquests casos, aquest fet implicarà necessàriament unes limitacions, establertes al text legal anomenat, que s'han de tenir en forçosament compte, i més si es consideren els dubtes que poden sorgir en aplicació del que s'estableix a la Disposició Transitòria Tercera 3 3ª de la Llei de Costes. Així doncs, per evitar oblits, es fa menció específica d'aquest fet tant a la Normativa General del present Catàleg, com a cada una de les fitxes individualitzades dels béns afectats per la Llei, inclús a la documentació cartogràfica que acompanya aquest document.

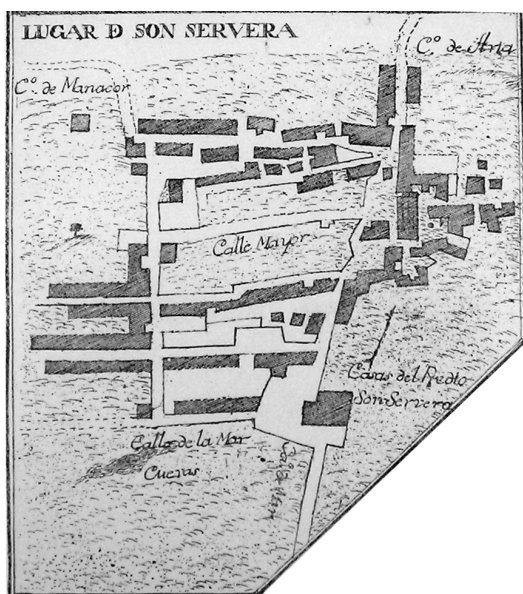
03.- PATRIMONI URBÀ, EL NUCLI INTERIOR.

L'evolució històrica del municipi de Son Servera i la seva dependència administrativa d'Artà fins el primer quart de segle XIX (any 1812), ha condicionat sens dubte la tipologia del seu patrimoni arquitectònic. No ens trobem davant la clàssica vila d'origen medieval que a vegades aprofita fins i tot un nucli islàmic. Son Servera durant bona part de la seva història ha estat un

llogaret ben petit. Als seus orígens, la població devia viure dispersa al camp, al voltant de les principals possessions; el vertader nucli urbà de la zona era la vila d'Artà.

Fent referència a la zona urbana interior, hem de dir que a les ordinacions del rei Jaume II de Mallorca (any 1300), s'hi preveia la creació d'una pobla. Encara que el projecte no arribés a materialitzar-se, pot ser que el traçat d'alguns carrers correspongui a aquest període.

La part més antiga del poble es localitza als voltants de l'església, on trobem uns carrers de traçat irregular i cases d'estructures centenàries, agrupades que no alineades sense un ordre aparent. És més o menys l'àrea situada entre els carrers del Sol, Joana Roca, Fra Garí, carrer de la Passió i les places de Sant Joan i Antoni Maura. A partir d'aquest petit nucli, al costat de l'antiga torre de defensa dels Cerveres, actual presbiteri de la parròquia, el poble va créixer seguint les directrius dels camins que hi conflueixen. L'actual carrer Pere Antoni Servera, antic camí d'Artà, i les seves prolongacions, són encara avui els eixos cívics i comercials de més importància; donant-hi façana es troben alguns dels edificis més representatius de la vila. La part delimitada per els carrers de la Mar i Dr. Esteva (continuació de l'antic camí de Manacor), entre la plaça Sant Joan a l'est i el carrer Miquel Gaià a l'oest, és també una de les zones més antigues. Aquesta extensió s'ordenà mitjançant una sèrie de carrers gairebé paral·lels entre si, amb pendent de baixada cap al Nord-est, i perpendiculars al camí d'Artà. Actualment s'anomenen carrer de les Creus, carrer Carmelites, carrer Dr. Servera, carrer Major, carrer Nebot i carrer de ses Parres. El plànol aixecat el 1789 per l'erudit i militar Jeroni de Berard i Solà és en aquest sentit un document excepcional que il·lustra la configuració del poble en aquell moment, reflexant una estructura urbana ben consolidada des de on han anat creixent altres zones. El plànol parcel·lari aixecat pel mestre d'obres Pere d'Alcàntara Penya el 1859 mostra la progressiva consolidació del traçat viari abans descrit, aferrant les construccions a les seves alineacions.

Plànol de Jeroni de Berard i Solà (1789)

Plànol de Pere d'Alcàntara Penya (1859)

Els habitatges d'aquest nucli, exceptuant cassos concrets com les cases de ca s'Hereu, can Joanet, can Leu, etc., eren majoritàriament petites cases unifamiliars de jornalers o camperols; les grans residències de la noblesa i de la mà major es trobaven a Artà. Per tant, l'arquitectura més comuna és molt modesta, executada amb pocs mitjans materials i econòmics. Això obligava a optimitzar les solucions emprades per tal d'extreure de cada fet el major rendiment constructiu i utilitari: aconseguir el màxim amb el mínim esforç possible. Aquesta és la verdadera característica de l'arquitectura autòctona popular, doncs els detalls definidors d'estils solen ésser influències exteriors. Per conèixer millor la realitat tipològica tradicional i les tècniques constructives més habituals al nucli urbà de Son Servera, passem a descriure els trets comuns més característics del patrimoni catalogat.

03.1.- TIPOLOGIES TRADICIONALS AL NUCLI URBÀ INTERIOR.

Les cases urbanes i les de fora vila, es solen desenvolupar en planta baixa, a més d'un porxo superior com a magatzem. Tot i això, a les cases benestants és freqüent trobar un pis dedicat a dormitoris i sales, inclús amb sostre a sobre. (Una reforma habitual ha estat la transformació del porxo en dependències d'aquest tipus.) Els habitatges s'obren a dues bandes, amb una forta servitud de pas (transparència), des del carrer cap al corral o pati posterior, per arribar a la zona del trast no edificada. La tipologia més usual té entre sis i deu metres de façana, murs d'uns seixanta centímetres (mitgers i de càrrega), i en general, dues crugies originals de fondària (una a les cases més modestes). Això constitueix el volum principal de la construcció. A fora vila, el seu equivalent es troba a les cases de pagès, on tot i ser bastant sovint construccions aïllades, no obrin finestres a les mitgeres.

Accedint des del carrer pel portal forà trobem la sala d'entrada, amb cambres als costats si l'amplada ho permet. Aquest espai habitualment centrat, exceptuant les cases més modestes, sol ocupar un àmbit a cada aiguavés, més petit al segon, units en general per un arc diafragmàtic carpanell o per un gran portal amb un arc a nivell, o arc de llinda. Així es forma una sola peça que comunica el carrer amb el corral, i dota de certa transparència a l'habitatge. Era i sol ésser encara avui un espai amb diverses funcions (plurifuncional), de pas per homes i bèsties en el passat, de menjador, de rebedor de visites o de reunions, de feina esporàdica com la pesada del grà (a la clau de l'arc diafragmàtic hi sol haver un ganxo per penjar-hi la romana), de feina artesana, etc. També pot ser un espai de representació, on es mostra el potencial econòmic i la posició social del habitants.

Una de les dependències laterals, a la primera o a la segona cruïlla, es dedica a cuina. En algunes cases petites la cuina està al davant, al primer aiguavés. El faldar de la llar ocupa tota l'amplada de la dependència (de dos a dos metres i mig), la foganya es recolza normalment al mur central (el més alt de la casa), on es habitual practicar una endinsada per conduir millor el fum. Molt a prop, encastat en un dels dos racons, es situa el cossi per fer la bugada. Tot el contrari sol succeir amb la pica, normalment a la banda oposada del foc, es a dir, a la façana principal, encastada en una mena de nínxol amb arc de mig punt i tapat per un envà de marès, que just deixa un foradet per il·luminar aquest àmbit o fins i tot la cuina sencera. Armariets amb prestatges solen estar encastats dins el gruix del mur de mitgera, anant en compte de no envair la casa del veïnat, tot i que a voltes s'aprofiten els baixos de l'escala per aconseguir un espai de rebost. Les cuines de les vivendes més modestes podien no tenir cap finestra, llavors la llum es cercava a través del foc. A les cases mitjanes sol estar al segon aiguavés mentre que a les grans, tota la dependència o parts concretes, poden materialitzar una tercera crugia o aiguavés incomplet, perpendicular al volum principal. Aquí s'hi sol practicar més una especialització d'espais, amb menjador i bugaderia independents, aquesta darrera amb el seu cossi i fogons corresponents, així com piques de rentar.

L'escala d'accés al porxo (pis a les cases grans), és habitualment a la segona crugia, sempre relacionada amb l'espai central de pas, tingui o no habitacions laterals. Cas d'haver-hi celler, el tram de baixada sol coincidir verticalment amb la pujada a dalt.

La cisterna no sempre ocupa el mateix lloc dins la construcció. Pot estar al primer aiguavés, encastada a la cara interior de la paret del frontis, però també al corral, prop de la façana. Aquests emplaçaments cerquen la proximitat de les canals que recullen l'aigua de coberta. Altres situacions solen ésser conseqüència de reformes i ampliacions de la construcció.

La portassa és l'accés especialitzat del bestiar i el carro. Es situa a un lateral i pot ocupar tota la fondària del volum principal per donar pas al corral de darrera. Si la casa fa cantonada (intersecció de dos carrers) i el pati posterior te façana, pot constituir un volum independent. Amb tot, es possible trobar-la a un trast separat de la vivenda, just a l'altre banda del carrer; aquesta configuració sol ser producte de l'absorció per part de la trama urbana d'una agrupació de cases de caràcter rural. Al damunt és habitual trobar-hi la pallissa, la qual s'obri a l'exterior mitjançant una finestra de proporcions quadrades per on s'entrava el gra i les bales de palla, tot ajudant-se d'una mènsula amb corriola. Sovint aquesta dependència no es comunica amb el resta de la casa. Aquestes divisions i especialitzacions de l'espai en planta es solen traduir a la façana, on les

diferents obertures trasllueixen els usos interiors. Els buits s'ordenen verticalment formant eixos de composició; tanmateix el frontis és tot un, sense solució de continuïtat de l'acabat final de façana.

El corral és la part del trast lliure d'edificació, normalment situada al darrera, tot i que per motius diversos, com la urbanització d'una zona ja habitada, pot quedar part davant de l'habitatge. L'accés sol produir-se a través de la casa. El portal forà pot tenir un equivalent al segon aiguavés, sobre tot si no hi ha portassa. L'alineació d'ambdues sortides amb l'arc diafragmàtic crea un eix de pas que atorga certa transparència a la construcció. L'exterior s'envolta de tàpia per separar-se dels veïnats. El corral posterior i els seus accessos són els trets més definidors de la casa tradicional vilatana a Son Servera en contraposició la casa pagesa. Dins aquest àmbit trobem diverses construccions: galliner, soll, forn, ... S'hi obri la pallissa, els estables, la cuina, la bugaderia, etc. A les cases més petites s'hi poden trobar porxades amb cuines econòmiques.

Podem trobar cases molt estretes, conseqüència de restriccions d'espai a la vila o motivades per la manca de recursos dels habitants. També hi han cases molt grans, cases benestants, posades de possessions, cases amb funcions públiques com a casinos, etc. En aquests casos podem trobar façanes de més de deu metres d'amplada, amb acabats més cuidats i amb afegits d'una segona planta pis destinada a sostre o porxo, doncs la primera es dedica a habitatge. Aquí la façana tindria tres o més eixos verticals de composició. Es possible, per els condicionants que la trama urbana imposa, trobar variacions més o menys "ortodoxes" d'aquestes tipologies, tant en planta (degut al traçat irregular dels vials) com en secció (degut a les pendents del carrer), fet aquest darrer que motiva l'aparició de mitjos nivells.

Així mateix, ja entrat el segle XX, moltes cases passen a ser "bi - familiars", amb un habitatge a la planta baixa i un altre a la planta pis. La distribució és molt semblant a les esmentades. Aquestes cases dividides horitzontalment tenen com a particularitat una escala lateral d'accés directe des del carrer cap a la planta pis, amb una forta inclinació.

03 2.- CONSTRUCCIÓ TRADICIONAL AL NUCLI URBÀ INTERIOR.

Són habituals les parets mestres (murs de càrrega), escairades a les cantonades amb pedres regulars. Normalment són de fàbrica de pedra irregular i argamassa, però també n'hi ha de fetes amb tapial de morter pobre mesclat amb pedres tretes de les proximitats, quan no del mateix trast, aprofitant així per fer un celler. En el segle XX s'ha fet servir fàbrica de marès. Els forjats són de biguetes de fusta, troncs d'arbre sense escairar als llocs humils o taulons més elaborats a les benestants. Sobre les biguetes es poden trobar peces mitjans de marès, lloses de test, canyissos fermats entre si amb una capa de morter com acabat final o llistons de fusta. Tot això ja pot servir com a trespol. Les voltes, quan n'hi ha, són generalment de canó, fetes amb cantons de marès, dibuixant un arc de mig punt o carpanell. Els envans solen ser de marès. Les cobertes inclinades solen marcar amb el nombre de vessants, l'existència d'un, dos o tres aiguavessos. Aquesta teulada remata la construcció; a les mitgeres les teules de gerrer arriben arran de la paret, mentre que a les façanes principal i posterior la darrera filada sobresurt un tros. La cornisa, cas d'existir-ne, es limita a una peça de marès posat de pla, però també pot arribar a estar composta de diverses peces més elaborades. Les canals que recullen l'aigua cap a la cisterna són habitualment de zinc, però també d'obra, fetes aprofitant la coronació de mur; en aquest cas les teules no volen sobre el carrer. Aquest detall constructiu, que requereix un manteniment constant, constitueix un exemple de la manera de fer a Son Servera, solucionant tots els problemes amb el mínims recursos materials i econòmics. Pel que fa als colls de cisterna n'hi ha en forma de capella, de pedres i argila o fets de pedra. El trespol dels baixos pot estar fet de morter amb grava; de vegades es marca el pas central amb pedres rodones. A les cases més bones podem trobar lloses de pedra de mides diferents. Els faldars de la foganya, a les cuines tradicionals, són majoritàriament de mitjans de marès, tot i que a voltes poden estar fets de canyissada amb guix. Antigament, les úniques obertures de les cases eren el portal forà, el del corral i un finestró en el porxo. Normalment es tancaven amb portes o portellons de fusta situats a mitja gruixa del mur, i s'obrien cap a un expandit interior. Les obertures s'emmarcaven amb cantons de marès; com que aquestes peces tenen un gruix menor que la paret, la cara interna s'estintolava amb fusta. Sovint trobem petites obertures o espiralls foradats a una sola peça de marès. Cal dir també que el portal forà no té

perquè situar-se al bell mig de la façana principal; de vegades l'existència d'una portassa condiciona la composició del frontis. En qualsevol cas, la presència de l'estereotomia del conjunt portal - finestró, fa ben palesa la seva importància, determinant-ho com a eix principal. A voltes, depenent del regràs, l'arc de mig punt es protegeix amb dues escaires del mateix material, omplint el carcanyol. Els ampits dels finestrans solen dur motlures treballades a la mateixa pedra; les més antigues solen estar més elaborades. En general, els frontis de les cases solen estar bastant modificats. L'aparició de vidrieres permet fer obertures més grans. La portassa pel carro i el bestiar és la més ample, i sol tenir un arc rebaixat fet amb mitjans de marès col·locats de pla. Les parets de la casa no es solen enllestir; la seva textura és conseqüència dels materials emprats per la construcció. A vegades podem trobar un referit exterior més o menys fi, que deixa vistos els mitjans del portal i les finestres, com també els de les cantonades. Aquesta darrera capa pot estar constituïda per grava i argila, grava i morter o només morter de calç. Més poc freqüent és trobar façanes decorades, habitualment amb faixes, sense gaire relleu si estan fetes del mateix estuc i un altre colorant, o marcant una accentuada retícula si estan elaborades amb pedra. Els interiors solen estar emblanquinats amb calç, fins i tot l'arc diafragmàtic, llevat de peces molt obrades a cases grans. Amb tot, la zona pròxima al carrer sol ésser més pública, construïda amb millors materials i enllestits més fins.

03.3.- MÈTODES DE PROTECCIÓ.

Centrant-nos en el tema del catàleg en sentit estricte i després d'haver concretat els béns que cal protegir, es veu clarament, sobre tot al nucli urbà de Son Servera, que la redacció d'una fitxa específica per cada element, resulta en molts casos un procediment inadequat. La fitxa tipus, perfectament vàlida per a monuments, pot passar per alt qualitats ambientals d'un conjunt històric. Aquí ens trobem agrupacions més o menys homogènies de construccions, amb coherència suficient per constituir una unitat susceptible de delimitació, encara que cadascuna de les parts individualment no tingui valor rellevant. La determinació de les traces comunes que donen interès a determinades zones del poble, per preservar-les com a generalitats de grups i no de manera aïllada, és la clau per protegir aquest patrimoni. Per això s'ha establert una zona amb protecció ambiental que coincideix amb el centre històric del poble. Es pretén així salvaguardar la tipologia constructiva, la composició - proporció de buits i plens a les façanes, els enllestits (materials, colors, tècniques), etc. A la planimetria adjunta del sòl urbà, s'assenyalen els béns més rellevants catalogats amb aquest nivell de protecció ambiental.

També s'han redactat una sèrie de fitxes individuals que fan referència a les edificacions més rellevants del poble. A cada una d'elles trobem una sèrie de dades per la correcta identificació, consideració, i avaluació del bé catalogat (denominació, localització - situació, referència cadastral, usos, estat de conservació, grau de protecció, directrius d'intervenció, etc.). Inclouen una breu descripció de l'element i del seu entorn immediat, i especifiquen quins han de ser els criteris i les directrius a seguir a l'hora d'executar una intervenció (restauració, rehabilitació, reforma o ampliació si és possible). També s'inclou un apartat de documentació gràfica, principalment fotografies. Aquesta informació s'haurà de complementar adjuntant una còpia dels plànols que s'han de presentar obligatòriament quan es sol·liciti una llicència d'obra, ja sigui menor o major.

04.- PATRIMONI URBÀ, EL NUCLIS COSTANERS.

Les edificacions en aquests nuclis són més modernes, doncs és a la segona meitat del segle XX quan el litoral comença a urbanitzar-se d'una manera intensa. Així doncs no podem parlar de tipologies habituals, ja que l'avanç dels sistemes constructius (prefabricació i seriació de molts elements), ha permès que sigui factible qualsevol solució. Podem en canvi parlar de tendències estilístiques de determinades etapes, per exemple els anys cinquanta i seixanta, que val la pena estudiar. També pot destacar l'obra d'algun autor concret. En qualsevol cas, una abstracció tipològica similar a la feta pel nucli antic del poble, només es podrà dur a terme a molt llarg termini, pot ser per reflectir-la a una futura revisió d'aquest catàleg.

Recordar així mateix que és principalment en aquest nuclis costaners, encara que hi hagi altres exemples ubicats a sòl rústic, on trobem béns catalogats afectats per la Llei de Costes i el seu Reglament. Com ja s'ha comentat abans i per tal d'evitar oblits, es fa menció específica d'aquest fet tant a la Normativa General del present Catàleg, com a cada una de les fitxes individualitzades dels béns afectats per la Llei, inclús a la documentació cartogràfica que acompanya aquest document.

04.1.- MÈTODES DE PROTECCIÓ.

A les fitxes individuals, referents a les edificacions més rellevants de cada nucli, trobem una sèrie de dades per la correcta identificació del bé catalogat (denominació, localització - situació, referència cadastral, usos, estat de conservació, grau de protecció, etc.). També s'hi redacta una breu descripció de l'element i del seu entorn immediat. Un altre punt especifica quins han de ser els criteris i les directrius a seguir, a l'hora d'executar una intervenció (restauració, rehabilitació, reforma, o ampliació si és possible). S'inclou un apartat de documentació gràfica, principalment fotografies, que es podria complementar adjuntant una còpia dels plànols que s'hauran de presentar obligatòriament quan es sol·liciti una llicència d'obra, ja sigui menor o major.

05.- PATRIMONI RURAL:

L'explotació agrícola de la terra ha generat uns hàbitats ben interessants. Amb l'evolució històrica de la propietat de les finques, dels mètodes de conreu i d'altres factors econòmics i socials, s'ha anat poc a poc configurant un patrimoni històric de gran valor.

Destaquen per damunt de tot les possessions com a centres que estructuren el territori. Pocs d'aquests edificis tenen un origen medieval doncs bona part de les finques provenen de la segregació d'altres propietats feudals més antigues. En general, es tracta de possessions de dimensions mitjanes, destinades al conreu de la terra, sense edificis monumentals ni profusió d'elements de gran vàlua artística, emperò formant conjunts d'un enorme interès històric i arquitectònic. Algunes d'elles es dedicaven al cultiu de l'olivera, tal com documenta la presència de grans tafones per la transformació del producte en oli i els seus derivats. El caràcter litoral del terme de Son Servera determinà també la construcció de torres defensives a les possessions. En el segle XVI les incursions de pirates i corsaris foren constants a Mallorca (en general a tota la conca de la Mediterrània Occidental). Aquest fet provocà la necessitat d'edificar o habilitar reductes per la defensa de la població camperola en cas d'atacs. Bona part de les possessions serverines tenen algun tipus de torre. Són construccions senzilles, prismàtiques, amb poques finestres, i portals estrets per dificultar l'entrada d'estranyos o invasors. Exemples d'aquestes construccions les trobem a les possessions de Son Xerubí, Pula, Son Sard, Es Rafalet, Ca s'Hereu, o Son Jordi. Amb el temps, ja perduda la funció de fortalesa, s'han integrat dins l'estructura general de les cases, com si fossin unes dependències més. A més d'això, hi han cases de possessió ubicades just darrera el cim d'un petit turonet i no al seu damunt, com sol succeir en altres municipis d'interior. Aquest fet, que es dona a possessions com Sa Rascló, Fetget o Sa Jordana, pot ésser degut a la voluntat d'ocultar-se visualment des del mar i evitar així possibles incursions alienes. Es curiós que en aquests casos no hi trobem torres ni fortificacions de cap tipus.

Dins aquesta categoria d'arquitectura rural, trobem un altre tipus d'habitatge, cases de menor dimensió i entitat constructiva, cronològicament posteriors a les possessions i que històricament documenten l'accés de la pagesia a la propietat de la terra. Es tracta de cases pageses, associades a petites porcions de terra (conseqüència de la divisió o establiment de les grans finques, normalment contades en quarterades), que daten en la seva majoria dels segles XIX i principis del XX. Cal assenyalar que aquest tipus d'habitatge són molt freqüents en algunes zones del municipi, sempre a les afores del nucli urbà. Són les zones conegudes com Es Sipels, Ses Penyes Rotges, Son Grí, Son Vell, i pot ser els voltants de la possessió de Son Comparet. Aquestes àrees són molt característiques i formen un entorn rural d'una gran bellesa, combinant un parcel·lari afectat per múltiples particions amb un hàbitat tradicional ben conservat. La forta pressió immobiliària afegida a la construcció indiscriminada de nous habitatges al sòl rústic, posa en perill la continuïtat d'un dels racons més singulars de Son Servera. Caldria arbitrar algun instrument d'ordenació per

conservar aquests indrets amb la fisonomia actual. La presència d'una gravera activa que utilitza barrobins per extreure material, situada just a l'entrada del poble, molt a prop d'aquestes àrees d'interès, posa en perill constant aquest entorn idíl·lic.

05.1.- TIPOLOGIES TRADICIONALS A FORA VILA:

Tradicionalment, les cases al camp excedeixen de molt el volum de l'edifici destinat exclusivament a vivenda. A més de la casa tradicional en planta baixa, amb un sostre o porxo utilitzat com a magatzem o com a sales i dormitoris (gairebé només a les cases de possessió), trobem la pallissa i els sestadors, el forn de llenya, la cisterna o aljub, la soll, el corral tapiat amb figueres de moro, horts rodejats de marges, etc. Totes aquestes construccions delimiten un àmbit a l'exterior, una mena de carrer -la carrera- que ve a ser la versió modesta de la clastra de les grans possessions. Les cases solen estar aïllades, encara que als indrets més habitats, com el cas de Penyes Roques, poden estar agrupades generalment de dos en dos, compartint una mitgera. Es situen a prop de camins, i l'orientació sud del frontis és quasi sempre una constant. L'organització interna és molt rígida, similar en la majoria dels casos, encara que les modificacions la puguin variar. El tipus general té un o dos aiguavessos, amb dues o tres habitacions a cada un en funció de la seva amplada. L'escala per pujar al porxo és habitualment a la crugia davantera, sempre relacionada amb la zona central. Aquest dependència (la central), ocupa un espai a cada aiguavés, units per un arc diafragmàtic; tota la resta d'estàncies conflueixen aquí, doncs la distribució és per filtració entre peces i no a través de passadissos, fet que la converteix en el centre de l'habitatge. La cuina, els dormitoris i a vegades la pallissa (si no es troba en una dependència autònoma exterior), ocupen la resta de dependències laterals.

05.2.- CONSTRUCCIÓ TRADICIONAL A FORA VILA:

Els materials i les tècniques constructives emprades al sòl rústic de Son Servera són molt similars als que trobem a les cases de la vila. (Veure construcció al nucli urbà.)

05.3.- MÈTODES DE PROTECCIÓ:

A les fitxes individuals, referides a les edificacions més rellevants, trobem una sèrie de dades per la correcta identificació del bé catalogat (denominació, localització - situació, referència cadastral, usos, estat de conservació, grau de protecció, etc. També es redacta una breu descripció de l'element i del seu entorn immediat. Així mateix, s'especifica quins han de ser els criteris i les directrius a seguir a l'hora d'executar una intervenció (restauració, rehabilitació, reforma, o ampliació si és possible). A més, s'inclou un apartat de documentació gràfica, principalment fotografies. Aquest darrer punt es pot complementar adjuntant una còpia dels plànols que s'hauran de presentar obligatòriament quan es sol·liciti una llicència d'obra, ja sigui menor o major.

06.- PATRIMONI ETNOLÒGIC:

Tot i no constituir un capítol independent, doncs molts dels elements formen part de conjunts edificats de major entitat (motiu pel qual s'han inclòs a la fitxa corresponent), volem incidir sobre la importància d'aquests béns.

Son Servera compta amb un nombrós patrimoni etnològic de caràcter immoble derivat o associat a l'ús de l'aigua. Hem de puntualitzar en primer lloc que alguns d'aquests elements s'han considerat com a vertaders jaciments arqueològics donat el seu possible origen medieval o islàmic i s'han inventariat com a tals. És tot plegat un patrimoni ben interessant que cal conservar sense cap dubte, encara que per mor de la gran quantitat d'elements d'aquesta naturalesa, s'han aplicat alguns criteris de selecció, prioritzant en aquesta tria els elements més rellevants. Així tenim:

— Els molins d'aigua com a força motriu. Aquests elements s'han considerat d'interès prioritari, sobre tot els que compten a més amb canalitzacions elevades, basses per regular el cabdal, així com tot l'entramat on es feia la moltura. Són vertaderes obres d'enginyeria popular que han perdut la seva funcionalitat, fonamentalment per la davallada dels nivells freàtics.

— Els molins de sang, anomenats així per causa de la seva força motriu animal.

— Les fonts subterrànies conduïdes a l'exterior per mines, anomenades "qânats", amb un més que probable origen i dissenys islàmics. En èpoques recents aquestes mines s'allargaven mitjançant conduccions que s'adaptaven a l'orografia del terreny, per arribar a abastir possessions o nuclis poblats. És el cas de sa Font d'en Llista, on s'ha conservat un entramat de conduccions elevades sobre murs perforats per arcs, a mode d'aqüeducte, ben espectaculars; la part més coneguda és el que s'anomena Pont d'en Calet, actualment mutilat i distorsionat.

— Les nombroses sínies que es mantenen encara a les hortes de Sa Plana i Son Corb. Són de petites dimensions amb pous de poca profunditat. Tan sols s'han inventariat les més singulars, amb la plataforma més ample i ben conservada, deixant pendent un més que necessari estudi acurat de sínies i sistemes hídrics en general. Aquest patrimoni, menor però de gran interès, està en perill. Havent perdut el seu valor d'ús per la dràstica davallada dels nivells freàtics (degut a una sobreexplotació dels aqüífers), i la frenada de les explotacions agrícoles, queda ara per ara únicament sotmès a la voluntat dels propietaris.

07.- PATRIMONI ARQUEOLÒGIC, ELS JACIMENTS:

El municipi de Son Servera (tota la zona nord del Llevant mallorquí), compta amb un important nombre de restes arqueològiques, algunes de les quals són conegudes des d'antic en l'àmbit dels especialistes (p.e. J. Carigüenàl). Malgrat tot, legalment no van esser catalogades fins el 1967, quan es redactà el conegut "*Inventario de Monumentos Prehistóricos i Protohistóricos de la Isla de Mallorca*". La inclusió del llistat d'estacions en aquest inventari, determinava la protecció emparant-se en el decret 2563/1966 de 10 de Setembre, i d'alguna manera també garantia la seva conservació. L'aplicació del seu contingut i de les normes fou desigual segons els municipis, provocant resultats diferenciats respecte la conservació dels jaciments. Els monuments de Son Servera recollits en aquest catàleg foren els següents:

TERME DE SON SERVERA:

- 02. C. 1318. Ca s'Hereu (Cova Calenta) (IV) 30-8 a
- 02. T. 1319. Ca s'Hereu (Es Puig) (IV) 22-3 i
- 02. T. 1320. Ca s'Hereu (Serrall d'es Vent) (IV) 30-10 a
- 02. C. 1321. Font Gata, Sa (Cova de sa Geneta) (V) 22-5 e
- 02. T. 1322. Pula (Davant ses Cases) (III) 22-4 f
- 02. T. 1323. Pula (Can Pistola) (IV) 22-4 g
- 02. T. 1324. Pula (Ses Rumies) (IV) 22-4 g
- 02. C. 1325. Rafal de Baix, Es (IV) 22-2 e
- 02. X. 1326. Rafal de Baix, Es (IV) 22-2 d
- 02. T. 1327. Son Corb (Son Lluc) (II) 22-4 h
- 02. P. 1328. Son Corb Roselló (V) 22-5 i
- 02. F. 1329. Son Gener (Sa Pleta) (II) 22-2 f
- 02. F. 1330. Son Jordi (Can Ballester) (II) 22-5 h
- 02. O. 1331. Son Jordi (Can Ballester, Es Cocó) (I) 22-5 h
- 02. X. 1332. Son Jordi (Puig d'es Moro) (V) 22-8 g
- 02. X. 1333. Son Jordi d'en Sagrera (Turó de s'Olivar) (V) 22-4 g
- 02. C. 1334. Son Sard (Coves d'es Torrent) (II) 22-3 g
- 02. C. 1335. Son Sard (Sementer de ses Coves) (--) 22-3 g
- 02. C. 1334. Son Sard (Puig de Son Sard) (V) 22-3 g

Recentment, arran del traspàs de competències des de l'Estat envers les institucions autonòmiques, la Conselleria de Cultura Educació i Esports del Govern Balear considerarà com una de les prioritats en matèria arqueològica, la redacció d'un nou catàleg. Per aquest motiu engegà un Programa de Preservació de Jaciments, bona part del qual consistí en la redacció del nou Inventari de Jaciments Arqueològics de Mallorca. Els objectius eren diversos, però fonamentalment es pretenia conèixer l'estat en que es trobava el patrimoni arqueològic inventariat el 1967, afegir nous jaciments cronològicament no contemplats en el "*Inventario de Monumentos Prehistóricos i Protohistóricos de la Isla de Mallorca*" i sobretot, afegir noves dades que permetessin la ubicació de les restes en el parcel·lari.

En el cas de Son Servera, aquest nou inventari suposà la confirmació dels jaciments coneguts (encara que alguns casos concrets no foren localitzats), i se n'afegiren d'altres d'època islàmica i romana, gairebé doblant el nombre total.

Com ja hem dit abans, un dels condicionants per la conservació dels jaciments arqueològics (del patrimoni històric immoble en general), és la correcta localització de les restes i el coneixement de la relació de parcel·les on s'ubica, assumint-ho a l'hora d'atorgar permisos o llicències d'obra. Per això, en el present catàleg, a més de situar els jaciments, els hem emmarcat en un àrea de protecció que assegurí la continuïtat. La zona de protecció o perímetre al voltant dels jaciments, és una figura recollida en la legislació vigent, que apliquem a aquest treball. Així, o bé s'ha protegit la parcel·la sencera si les dimensions de les restes harmonitzava amb el del terreny, o bé s'han protegit petites àrees de cada una quan els jaciments s'estenen en varies propietats o es situa molt a prop dels seus límits. En els cassos de grans finques no parcel·lades, hem delimitat la zona a protegir.

L'Inventari de Jaciments Arqueològics del Govern Balear ha constituït la base del present treball. No obstant això i donada l'experiència acumulada des d'aleshores, s'han modificat alguns aspectes i hem suprimit algunes estacions que en realitat no són jaciments arqueològics en sentit estricte. En el cas dels sistemes hidràulics de possible origen islàmic, s'han tingut en compte a l'hora de catalogar el patrimoni etnològic immoble.

07.1.- MÈTODES DE PROTECCIÓ:

A les fitxes individuals (referents a les edificacions més rellevants de fora vila), trobem una sèrie de dades per a la correcta identificació del bé catalogat (denominació, localització - situació, referència cadastral, estat de conservació, grau de protecció, etc.). També es redacta una breu descripció de l'element i del seu entorn immediat. Un altre punt especifica quins han de ser els criteris i les directrius a seguir a l'hora d'executar una intervenció (restauració, rehabilitació, reforma, o ampliació si és possible). Així mateix s'inclou un apartat de documentació gràfica, principalment fotografies. Aquest darrer punt es pot complementar adjuntant una còpia dels plànols que s'hauran de presentar obligatòriament quan es sol·liciti una llicència d'obra, ja sigui menor o major.

08.- BIBLIOGRAFIA.

- ALOMAR, GABRIEL : "Mallorca". Ed. Gustavo Gili, 1976.
- ALZINA i MESTRE, JAUME : "Població, terra i propietat a la comarca de Llevant de Mallorca, (Segles XVIII / XIX-XX): municipis d'Artà, Capdepera i Son Servera". Ajuntament d'Artà 1993.
- BARCELÓ, MIQUEL : "Sobre la divisió administrativa de Mayurca", B.S.A.L. (Bolletí de la Societat Arqueològica Luliana), Tom XXXVI.
- CAÑIGUERAL, J. : "Breve descripción de la bahía de Artà o de Son Servera, rica en monumentos talaióticos", B.S.A.L. (Bolletí de la Societat Arqueològica Luliana), Palma.
- COLL, JAUME : "L'arquitectura popular mallorquina". Revista Lluç, 1983.
- DE BERARD i SOLÀ, JERÓNIMO : "Viaje a las villas de Mallorca, 1789". Ajuntament de Palma, 1983.
- FULLANA, MIQUEL : "Diccionari de l'Art i dels Oficis de la Construcció." Ed. Moll, 1980.
- GARCIA INYESTA, NEUS i OLIVER SUNYER, GUILLEM : "Cases de Possessió I" C.O.A.I.B. 1986.
- GAYA BAUZÀ, MIQUEL : "Memòria Històrica del poble de Son Servera", Palma 1977.
- GILI FERRER, ANTONIO : "Artà en el siglo XV". Palma de Mallorca 1983. Gràfiques Miramar.
- GILI FERRER, ANTONIO : "Artà en el siglo XVI". Palma de Mallorca 1993. Gràfiques Miramar.
- "GRAN ENCICLOPÈDIA DE MALLORCA". Promomallorca Edicions, S.L. Inca.
- LLITERAS LLITERAS, LORENZO : "Artà en el siglo XIV. Capdepera. Son Servera. San Lorenzo. Estudio y documentos". Palma, Gráficas Miramar 1971.
- MASCARÓ PASARIUS, JOSEP : "Corpus de Toponímia".
- MASCARÓ PASARIUS, JOSEP : "Mapa General de Mallorca". 1958.
- MASCARÓ PASARIUS, JOSEP : "Historia de Mallorca coordinada".

- MINISTERIO DE EDUCACIÓN Y CIENCIA : "Monumentos Prehistóricos y Protohistóricos de la Isla de Mallorca", Palma 1967.
- ROSSELLÓ BORDOY, G. (1979) : "La cultura talaiótica en Mallorca", Palma.
- SEGUI AZNAR, M. ; MURRAY, D.G. (1989) : "El modernismo y su tiempo". Palma.

09.- CARTOGRAFIA.

- DESPUIG, ANTONI (1785). *Mapa de la Ysla de Mallorca*.
- *Mapa Militar de España formado por el Cuerpo del Estado Mayor del Ejército* (1930-31, 2a. Edició). Escala 1/100.000.
- DARDER PERICÀS, BARTOMEU (1932). *Mapa Geològic de les Serres de Llevant de l'Illa de Mallorca*. Escala 1/50.000.
- DIRECCIÓN GENERAL DEL INSTITUTO GEOGRÁFICO Y CATASTRAL (1954). *Término municipal de Son Servera. Bosquejo planimétrico*. Escala 1/25.000.
- MASCARÓ PASARIUS, JOSEP (1958). *Mapa General de Mallorca*. Escala 1/31.250.
- SERVICIO CARTOGRÁFICO DEL EJÉRCITO (1961). *Cartografía Militar de España*. Escala 1/25.000.
- SERVICIO CARTOGRÁFICO DEL EJÉRCITO (1948-1965). *Cartografia Militar de España*. Escala 1/50.000.
- *Plànol de Carreteras o caminos existentes en la provincia a cargo del ayuntamiento de Son Servera* (PLAN NACIONAL DE VÍAS PROVINCIALES, 1973).
- INSTITUTO GEOGRÁFICO NACIONAL (1985). *Mapa Topográfico Nacional de España*. Escala 1/25.000.
- CONSELLERIA D'OBRES PÚBLIQUES i ORDENACIÓ DEL TERRITORI (COPOT, 1994). *Mapa Topogràfic Balear*. Escala 1/5.000.

10.- DOCUMENTACIÓ:

- Llei 12/1998, de 21 de Desembre del Patrimoni Històric de les Illes Balears.
- Llei 16/1985, de 25 de Juny, del Patrimoni Històric Espanyol.
- Constitució Espanyola de 27 de Desembre de 1978.
- Estatut d'Autonomia per a les Illes Balears.
- Llei 5/1989 de dia 13 d'Abril, dels Consells Insulars.
- Llei 6/1994, de dia 13 de Desembre , d'atribucions de competències als Consells Insulars en matèria de patrimoni històric, de promoció sociocultural, d'animació sociocultural, de dipòsit legal de llibres i d'esports.
- Decret 571/1963, de 14 de Març, sobre la protecció dels escuts, emblemes, pedres heràldiques, rotlles de justícia.
- Decret 2563/1966 de 10 de Setembre per el que se declaren monuments històric artístics i es col·loquen sota la protecció de l'estat tots els monuments megalítics, coves prehistòriques i altres restes prehistòriques i protohistòriques de les illes de Mallorca i Menorca.
- Reglament Orgànic del Consell Insular de Mallorca.

11.- NORMATIVA:

11.1.- NORMES PER A LA PROTECCIÓ I CONSERVACIÓ DEL PATRIMONI HISTÒRIC I CULTURAL.

Norma 1. Proteccions del Catàleg.

Els nivells de protecció del Catàleg s'han regulat d'acord al següent:

- 1 **Nivell de protecció integral –A-.** Aquest tipus de protecció s'ha dividit en dos subcategories:
 - 1.1 **Nivell de protecció integral A1.** Implica una preservació íntegra del bé que s'ha de protegir, és a dir, sense cap possibilitat de canvi que comporti una modificació en la seva estructura, distribució i elements d'acabat. Haurà de mantenir l'ús original o un altre de compatible amb l'adequat manteniment i protecció del bé. Només s'hi permeten obres de conservació, restauració, i consolidació, definides en el Punt 11.2 -Norma 5, apartats "a", "b", i "c"-, de la present Normativa. Així mateix i només en casos excepcionals, es permetran obres de recuperació (segons definició annexa, apartat "j" de la Norma 5), d'alguna de les seves característiques originals, tot d'acord a la proposta de cada fitxa individualitzada.
 - 1.2 **Nivell de protecció integral A2.** Engloba aquells elements d'un valor elevat que, a causa del seu deteriorament, requereixin obres d'una certa entitat per assegurar-ne la permanència o el retorn a un estat original desitjat. També engloba aquells elements que, tot i que mereixen una protecció integral, posseeixen annexos no protegits o amb un nivell de protecció menor on es poden dur a terme obres de més entitat necessàries per a la continuïtat del seu ús. Només s'hi permeten obres de conservació, restauració, consolidació, i rehabilitació, definides en el Punt 11.2 -Norma 5, apartats "a", "b", "c"-i "d", de la present Normativa. Així mateix i només en casos excepcionals, es permetran obres de recuperació (segons definició annexa, apartat "j" de la Norma 5), d'alguna de les seves característiques originals, tot d'acord a la proposta de cada fitxa individualitzada.
- 2 **Nivell de protecció parcial –B-.** Es tracta d'aquells casos diferents dels anteriors que, amb el límit de la conservació íntegra de les seves parts essencials i la seva volumetria, permetin l'execució d'obres majors. Així, s'hi permeten obres de conservació, restauració, consolidació, rehabilitació i ampliació en horitzontal, definides en el Punt 11.2 -Norma 5, apartats "a", "b", "c", "d", i "g"-, de la present Normativa, tot d'acord a la proposta de cada fitxa individualitzada. L'ampliació en horitzontal és la que contempla l'augment de l'ocupació del trast on es troba el bé, afegint un nou annex al volum original existent (sense modificar-ho). Permetre tan sols l'ampliació en horitzontal implica la prohibició de l'ampliació en vertical o augment d'alçada dels cossos originals.
- 3 **Nivell de protecció ambiental –C-.** Queden englobades en aquest nivell les remodelacions que afecten la totalitat de l'espai interior de les edificacions, que hauran de conservar tot l'entramat estructural original, mantenint les proteccions de façana, amb manteniment de la volumetria existent en l'aiguavés corresponent a aquesta, a fi que la seva protecció sigui realment efectiva. Així, s'hi permeten obres de conservació, restauració, consolidació, rehabilitació, reestructuració i ampliació, definides en el Punt 11.2 -Norma 5, apartats "a", "b", "c", "d", "e", i "g"-, de la present Normativa, tot d'acord a la proposta de cada fitxa individualitzada.

Norma 2. Règim especial per a obres de demolició o excavació.

- 1 En l'àmbit de qualsevol element del catàleg no es concediran llicències per a realitzar exclusivament obres de demolició.
- 2 En tot cas la llicència d'obres o l'ordre d'execució preveurà tant les operacions de demolició com les d'altra naturalesa i el resultat final de l'actuació sobre l'immoble o parcel·la. La llicència d'aquest conjunt d'operacions es concedirà en una unitat d'acte.
- 3 Les actuacions públiques o privades que afectin al subsòl de la zona arqueològica o dels edificis catalogats hauran de comptar amb informe previ favorable de la Comissió Insular de Patrimoni i adaptar-se a les condicions d'aquest.

Norma 3. Documents complementaris per a la sol·licitud de les llicències en elements catalogats.

Per a realitzar qualsevol tipus d'obres (menors o majors), o qualsevol tipus d'intervencions en elements situats als àmbits catalogats, a més de la documentació i tramitació genèrica prevista pels projectes d'obres en general, que inclou la documentació gràfica a escala de l'estat actual dels immobles (plànols d'estat actual), s'hauran d'aportar els següents documents:

- a) Justificació de la integració a l'entorn amb el plànol de façanes dels edificis contigus, a escala 1:100.
- b) Documentació fotogràfica exhaustiva del tram de carrer o del conjunt en el qual es pugui emmarcar l'actuació, havent de substituir la dita documentació fotogràfica per un aixecament de l'estat actual de les façanes del tram del carrer o del conjunt en que s'emmarqui, en els casos en que una reduïda amplada impossibiliti una visió completa i verídica de les edificacions.
- c) Descripció dels materials utilitzats, assenyalant la seva idoneïtat respecte a l'entorn urbà.
- d) Documentació gràfica contenint les preses dels serveis amb les seves dimensions i situació exacta, d'acord amb l'article 14 de la *Llei 6/1993, de 28 de setembre, sobre adequació de les xarxes d'instal·lacions a les condicions històrico-ambientals dels nuclis de població*.
- e) En el cas que es tracti d'obres parcials de reforma, croquis de detall dels elements singulars, tals com balcons, patis interiors, finestres, pavimentació, etc., indicant en tots ells els materials utilitzats. Tant la documentació de l'estat inicial com la de l'estat final seran les suficients per a la definició del projecte.
- f) Quan hi hagi obres de demolició haurà de quedar patent i clar el seu abast i la zona afectada, assenyalant-la amb una trama a la documentació gràfica adjunta (plànols).
- g) En els casos en que els béns estiguin afectats per la Llei de Costes i el seu Reglament, es procedirà de manera habitual, demanat en paral·lel a sol·licitud de llicència d'obres, informe vinculant a la Demarcació de Costes de les Illes Balears.

Norma 4. Edificis catalogats situats al sòl rústic.

- 1 Els edificis inclosos en el Catàleg de protecció arquitectònica i dels béns etnològics comprenen l'habitatge principal i els cossos accessoris situats a menys de cent metres (100m) del perímetre de l'edifici principal, que estiguin construïts amb les tècniques i els materials tradicionals.
- 2 Les noves construccions que poguessin aixecar-se a l'empara d'aquestes i d'altres normes vigents, es regularan obligatòriament un mínim de cinquanta metres (50m), excepte en les circumstàncies d'ampliació admissible, en els casos en que aquestes no excedeixin del deu per cent (10%) edificat en planta, computat en el moment de la seva catalogació inicial.
- 3 Els edificis i construccions catalogats per la seva importància etnològica, gaudiran d'una àrea de protecció d'un mínim de cinquanta metres (50m) respecte del seu perímetre. En cap cas aquests volums seran computats per a permetre increments de volum de les edificacions principals. En cas de béns etnològics no catalogats, qualsevol actuació sobre ells haurà d'obtenir l'informe favorable de la Comissió Insular de Patrimoni.

11 2.- TIPUS D'OBRES.

Norma 5. Classificació de les obres.

Als efectes d'aquest catàleg, els seus elements i la seva aplicació, els tipus d'obres es dividiran en les següents categories:

- a) **Obres de Conservació.** Són obres per al manteniment de tots els elements de l'edifici en perfecte estat amb la finalitat de prolongar la vida dels bens amb tots els seus valors, assegurant l'estabilitat del bé i de les seves parts integrants, mitjançant la conservació preventiva, evitant el deteriorament, o frenar aquest mitjançant feines d'estabilització. Es consideren dins d'aquesta categoria les reparacions de tots els elements i instal·lacions en mal estat (cobertes, baixants, instal·lacions sanitàries, paviments, acabats, pintures, etc.).
- b) **Obres de Restauració.** Són aquelles la finalitat de les quals és la de tornar a l'edifici les seves característiques originals, tant en les seves estructures, com en els seus acabats i decoració, no admetent-ne en el procés noves aportacions de nou disseny.
- c) **Obres de Consolidació.** Són les encaminades a mantenir les condicions de resistència i estabilitat dels elements de les estructures mitjançant el seu reforçament, reparació o substitució parcial. Als efectes dels materials, també s'entén que són encaminades a tornar a donar la cohesió i consistència d'aqueixos. Les intervencions no implicaran, en cap cas, l'alteració de l'aspecte estètic.
- d) **Obres de Rehabilitació.** Tenen com a objectiu l'adequació, millora de condicions d'habitabilitat, o redistribució de l'espai interior, mantenint les característiques estructurals de l'edifici i els aspectes fonamentals de la seva tipologia. Aquest tipus d'obres podrà suposar l'adequació dels usos dels porxos sota cobertes actuals, modificació de patis interiors o obertures que no siguin de façana, obertura de patis interiors i obertures d'escaleres que no afectin a l'estructura portant dels elements.
- e) **Obres de Reestructuració.** Són les obres que tenen com a objectiu la transformació de l'espai interior de l'edifici, incloent la possibilitat de demolició o de substitució parcial dels elements estructurals mantenint les façanes, on únicament es podran introduir nous buits sempre que segueixin els ritmes compositius de la tipologia d'obertures dels existents. El cas extrem d'aquest tipus d'obra serà el buidat de l'edifici, entenent per tal, la demolició interior generalitzada amb el manteniment de la façana o façanes exteriors i els seus acabats.

- f) **Obres de Reconstrucció.** El seu objectiu és aixecar una construcció de nova planta que reproduïxi de la manera més fidel possible l'edifici que la va precedir en l'ocupació del solar.
- g) **Obres d'Ampliació.** Són obres on s'incrementa la superfície construïda.
- h) **Obres de Nova Construcció.** Són obres de nova planta sobre solars existents o els que puguin sorgir com a resultat de la substitució d'edificis com a resultat de la substitució d'edificis en els casos en què el planejament ho permet.
- i) **Obres de Demolicció.** Tenen per objectiu la supressió total o parcial d'un edifici.
- j) **Obres de Recuperació.** Són aquelles que s'executen amb la finalitat de recuperar parts de l'edifici que haguessin pogut quedar emmascarades o tapades, com a conseqüència d'una reforma del bé. Es tracta en definitiva de permetre recuperar, per exemple, un portal o una finestra que haguessin quedat tapiades, sempre que es justifiqui la necessitat de fer-ho amb raons històriques, artístiques, o funcionals. En cap cas s'admetran reconstruccions de parts inexistents o fetes malbé, ni aportacions de nou disseny. Tampoc es permetrà repicar els edificis amb la finalitat de mostrar els diversos acabats històrics existents, en forma d'aportacions de diferents èpoques.

11 3.- DEURES DE CONSERVACIÓ DEL PATRIMONI ARQUITECTÒNIC.

Norma 6. Obligacions de conservació genèrica de les edificacions.

- 1 En compliment de la legislació vigent no s'entendran adquirits els drets urbanístics en tant no es compleixin els deures corresponents.
- 2 Els propietaris de tota classe de terrenys i construccions hauran de destinar-los efectivament a l'ús a cada cas establert pel planejament urbanístic i mantenir-los en condicions de seguretat, salubritat i ornament públic. Quedaran subjectes igualment al compliment de les normes sobre protecció del medi ambient i dels patrimonis arquitectònic i arqueològic i sobre rehabilitació urbana, en compliment del que estableix la legislació vigent, referit als deures de conservació i rehabilitació.
- 3 En compliment del que disposa la legislació urbanística vigent, l'ajuntament ordenarà, d'ofici o a instància de qualsevol interessat, l'execució de les obres necessàries per a conservar aquelles condicions, amb indicació del termini de realització.
- 4 L'ajuntament podrà també ordenar, per motius d'interès turístic, estètic o cultural, l'execució d'obres de conservació i de reforma en façanes o espais visibles des de la via pública, sense que estiguin prèviament incloses a cap pla d'ordenació.
- 5 Les obres s'executaran a costa dels propietaris, si es continguessin en el límit del deure de conservació que els correspon, i amb càrrec a fons de l'administració ordenant quan ho excedeixi per a obtenir millores d'interès general.
- 6 S'entendran com a obres contingudes dins el límit del deure de conservació que correspon als propietaris i a la seva costa totes les del present capítol de protecció i conservació del patrimoni, sense perjudici del que indica la legislació del sòl.
- 7 En virtut de la legislació urbanística vigent en relació als deures de conservació i rehabilitació, l'ajuntament podrà utilitzar l'execució forçosa quan els propietaris incompleixin els esmentats deures.

Norma 7. Obligacions de conservació específica del patrimoni catalogat.

- 1 La conservació, protecció i custòdia dels Béns Catalogats es declara d'utilitat pública. Correspon el deure de la seva conservació als seus respectius propietaris o posseïdors, d'acord a la regulació vigent en matèria de patrimoni històric.
- 2 En el cas que els propietaris de Béns Catalogats no realitzessin les obres de conservació requerides pel present planejament o per les normes o projectes de caràcter historicoartístic, es podrà realitzar per part de l'ajuntament l'execució subsidiària o es podrà expropiar total o parcialment l'edifici o només la seva façana, d'acord a la regulació vigent en matèria de patrimoni històric.
- 3 En els Béns Catalogats, quan el propietari fes ús indegut d'ells, estiguessin en perill de destrucció o deteriorament i no estiguessin degudament atesos, es podran expropiar amb caràcter sancionador i per raó d'utilitat pública, d'acord a la regulació vigent en matèria de patrimoni històric.
- 4 Els edificis, elements, instal·lacions o conjunts catalogats no podran ser demolits, llevat d'aquelles parts de la seva estructura o elements que sigui permès, segons els graus i categoria de catalogació de l'edifici i que resultin imprescindibles per a la seva màxima garantia d'estabilitat i seguretat. La demolició no autoritzada o la provocació de ruïna per abandó o negligència reiterada d'un edifici catalogat, comportarà l'obligació de la seva reconstrucció d'acord a la regulació vigent en matèria de patrimoni històric.
- 5 L'obligació de conservar els elements catalogats d'un edifici, així com la de realitzar les intervencions d'acord amb les determinacions específiques que s'indiquin no suposa en cap cas una situació de vinculació singular, ni que l'execució de les obres superi el límit del deure de conservació del propietari.

Norma 8. Higiene i habilitat.

A les actuacions en els edificis inclosos al catàleg no és de compliment obligat l'ordenança general d'higiene i composició interior, pel que fa a superfícies d'il·luminació, dimensions i ventilació de les escales, etc., si les obres tenen per objecte respectar la tipologia de l'edifici, sempre que quedin de qualche manera assegurades les condicions mínimes de salubritat i higiene, regulades als Decrets 145/1997 de 21 de novembre, i 20/2007 de 23 de Març, de condicions de dimensionament, d'higiene i d'instal·lacions per al disseny i l'habitabilitat d'habitatges, així com l'expedició de cèdules d'habitabilitat (BOCAIB núm. 151, de 6/12/97) o norma que el substitueixi o modifiqui, i les obres suposin una millora de les condicions actuals d'higiene i composició interior de l'edifici a intervenir.

Norma 9. Bens afectats per la Llei de Costes i el seu Reglament.

Essent Son Servera un municipi costaner, alguns dels seus bens patrimonials es veuen afectats per les determinacions de la Llei de Costes i el seu Reglament, normativa d'aplicació i obligat compliment en els casos en que els immobles es trobin a una determinada distància de la vorera de mar. En aquests casos, aquest fet implicarà necessàriament unes limitacions, establertes al text legal anomenat, que s'han de tenir forçosament en compte, i més si es consideren els dubtes que poden sorgir en l'aplicació del que s'estableix a la Disposició Transitòria Tercera 3 3ª de la Llei de Costes. Per evitar oblits, es fa menció específica d'aquest fet a cada una de les fitxes individualitzades dels bens afectats per la Llei, inclús a la documentació cartogràfica que acompanya aquest document.

A més, cal explicar que en els casos en que la parcel·la es trobi parcialment dins la Zona de Servitud de Protecció Marítim-terrestre, a més d'aplicar les determinacions de la Llei de Costes y del seu Reglament com a normativa d'obligatori compliment, es pot dir el següent:

1- Els usos a la Zona de Domini Públic Marítim Terrestre (D.P.M.T.) s'ajustaran al disposat en el títol III de la Llei de Costes.

2- La servitud de transit de sis -6- metres d'amplària darrere de la línia límit de la Zona de D.P.M.T. complirà amb el disposat a l'article 27 de la Llei de Costes.

3- Els usos a la Zona de Servitud de Protecció (Z.P.) del D.P.M.T. s'ajustaran al disposat als articles 24 i 25 de la Llei de Costes.

Norma 10. Usos permesos als Bens Catalogats.

Els Usos permesos definits dins les Fitxes Individuals del Catàleg, redactades per a cada un dels Béns Catalogats, seran permesos si són coincidents amb els definits dins el Planejament Vigent o la Legislació Vigent aplicable al Municipi.

12.- ÍNDEX D'ELEMENTS PATRIMONIALS INCLOSOS DINS EL CATÀLEG.

S'adjunta a continuació un nou Índex d'Elements Patrimonials, inclosos dins el Catàleg. Hi figuren, escrits en tinta **blava**, els bens la fitxa dels quals no ha canviat. Escrits en tinta **vermella**, els bens la fitxa dels quals ha variat respecte la versió del Catàleg d'Octubre de 2010. I escrits en tinta **verda**, els nous elements que amb aquesta esmena de deficiències s'han incorporat al Catàleg.

- CATÀLEG DE PATRIMONI HISTÒRIC, ARTÍSTIC, ARQUITECTÒNIC I PAISATGÍSTIC DE SON SERVERA -

INDEX DEL PATRIMONI A SÒL URBÀ DE SON SERVERA

NÚM.	NOM DE L'ELEMENT	LOCALITZACIÓ	CADASTRE	TIPOLOGIA
1	CARRER CAN PUIG, 8	CARRER CAN PUIG 8	06638-03	ARQUITECTURA CIVIL - HABITATGE
2	CARRER CAN PUIG, 2	CARRER CAN PUIG 2	06638-06	ARQUITECTURA CIVIL - HABITATGE
3	CAN TERET - CARRER LLITERAS, 16	CARRER LLITERAS 16	06638-22	ARQUITECTURA CIVIL - HABITATGE
4	CARRER LLITERAS, 18	CARRER LLITERAS 18	06638-23	ARQUITECTURA CIVIL - HABITATGE
5	CARRER LLITERAS 22	CARRER LLITERAS 22	06638-26	ARQUITECTURA CIVIL - HABITATGE
6	MOLÍ D'EN COIX	CARRER CIUTAT 42	06649-01	BÉNS ETNOLÒGICS - MOLÍ DE VENT + HAB.
7	MOLÍ DE CAN PEJULÍ	CARRER DOCTOR SERVERA 68	07579-21	BÉNS ETNOLÒGICS - MOLÍ DE VENT + HAB.
8	CARRER CAN PEJULI 4	CARRER CAN PEJULI 4	07579-36	ARQUITECTURA CIVIL - HABITATGE
9	CARRER CAN PEJULI 2	CARRER CAN PEJULI 2	07579-37	ARQUITECTURA CIVIL - HABITATGE
10	CARRER JAUME FORNARIS, 2	J. FORNARIS 2 XAMFRÀ P.A. SERVERA	07614-06	ARQUITECTURA CIVIL - HABITATGE
11	SA TEULERA - C/ JAUME FORNARIS 4	CARRER JAUME FORNARIS 4	07614-07	BÉNS ETNOLÒGICS - TEULERA + HABITATGE
12	SISTEMA HIDRÀULIC FONT D'EN LLISSA	C/ JAUME FORNARIS 10 i ALTRES	07614-10	BÉNS ETNOLÒGICS ARQ.HIDRÀULICA
13	CARRER PARRES 70	CARRER PARRES 70	08562-02	ARQUITECTURA CIVIL - HABITATGE
14	CARRER PARRES 72	CARRER PARRES 72	08562-03	ARQUITECTURA CIVIL - HABITATGE
15	POU C/ MIQUEL GAIÀ, NÚM. 16 i 18	CARRER MIQUEL GAIÀ NÚM. 16 i 18	08571-02, 08571-03	BÉNS ETNOLÒGICS - ELEMENT HIDRÀULIC
16	CARRER DOCTOR SERVERA 57	CARRER DOCTOR SERVERA 57	08571-31	ARQUITECTURA CIVIL - HABITATGE
17	CARRER DOCTOR SERVERA 53	CARRER DOCTOR SERVERA 53	08571-33	ARQUITECTURA CIVIL - HABITATGE
18	CARRER PARRES 68	CARRER PARRES 68	08577-01	ARQUITECTURA CIVIL - HABITATGE
19	POU DE LA VILA – POU PL. ST. JOAN	PLAÇA SANT JOAN	08585-00	BÉNS ETNOLÒGICS - ELEMENT HIDRÀULIC
20	CAS METGE, DOCTOR SERVERA 34	CARRER DOCTOR SERVERA 34	08585-19	ARQUITECTURA CIVIL - HABITATGE
21	CARRER PERE ANTONI SERVERA 13	P.A. SERVERA 13 XAMFRÀ C/ D'ES TREN	08598-02	ARQUITECTURA CIVIL - HABITATGE
22	PLAÇA SANT JOAN 7	PLAÇA SANT JOAN 7	08598-11	ARQUITECTURA CIVIL - HABITATGE
23	ESGLÉSIA NOVA	C/ CREUS 4 i C/ DOCTOR ESTEVE 9	08598-14	ARQUITECTURA RELIGIOSA - TEMPLE
24	BIBLIOTECA - C/ DOCTOR ESTEVA 3	CARRER DOCTOR ESTEVA 3	08598-02	ARQUITECTURA CIVIL - HABITATGE
25	CARRER PERE ANTONI SERVERA 39	CARRER PERE ANTONI SERVERA 39	08605-02	ARQUITECTURA CIVIL - HABITATGE
26	CARRER PERE ANTONI SERVERA 37	CARRER PERE ANTONI SERVERA 37	08605-03	ARQUITECTURA CIVIL - HABITATGE
26	SISTEMA HIDRÀULIC FONT D'EN LLISA	CARRER PERE ANTONI SERVERA 25	08605-08	BÉNS ETNOLÒGICS - ELEMENTS HIDRÀULICS
27	CARRER PERE ANTONI SERVERA 25	CARRER PERE ANTONI SERVERA 25	08605-08	ARQUITECTURA CIVIL - HABITATGE
28	CARRER PERE ANTONI SERVERA 23	CARRER PERE ANTONI SERVERA 23	08605-09	ARQUITECTURA CIVIL - HABITATGE
29	CAN CEBÀ - C/ P.A. SERVERA 21	CARRER PERE ANTONI SERVERA 21	08605-10	ARQUITECTURA CIVIL - HABITATGE i LOCAL
30	CAS SES MONGES - DOCTOR ESTEVA 8	CARRER DOCTOR ESTEVA 8	08605-10	ARQ CIVIL i RELIGIOSA, CONVENT ESCOLA
31	CAN XOROI - P. A. SERVERA 44	P.A. SERVERA 44 XAMFRÀ BISBE VALLEJO 8	08627-14	ARQUITECTURA CIVIL - HABITATGE
32	TAFONA CAN MOREY	CARRER PERE ANTONI SERVERA 52	08627-27	BÉNS ETNOLÒGICS - TAFONA + HABITATGE
33	CARRER DE LA MAR 26	CARRER DE LA MAR 26	09563-03	ARQUITECTURA CIVIL - HABITATGE
34	CARRER DE LA MAR 28	CARRER DE LA MAR 28	09563-04	ARQUITECTURA CIVIL - HABITATGE
35	C/ DE LA MAR 19 - QUARTER G. CIVIL	CARRER DE LA MAR 19	09569-01	ARQUITECTURA CIVIL - HABITATGE
36	CARRER DE LA MAR 33	CARRER DE LA MAR 33	09569-13	ARQUITECTURA CIVIL - HABITATGE
37	SON CORB DE BAIX, PARRES 3 i 3a	CARRER PARRES NÚM. 3 i 3a	09576-13, 09576-15	ARQUITECTURA CIVIL - HABITATGE
38	CAN FORNARIS - SON CORB DE BAIX	C/ DE LA MAR 2, XAMFRÀ PL. ABEURADOR	09576-13, 09576-15	ARQUITECTURA CIVIL - HABITATGE
39	CAN N'ANTONIA LLULL, BAR S'ORATGE	PLAÇA SANT JOAN 8	09583-01	ARQUITECTURA CIVIL - HABITATGE
40	CARRER DOCTOR SERVERA 26	CARRER DOCTOR SERVERA 26	09583-16	ARQUITECTURA CIVIL - HABITATGE
41	CARRER CARMELITA 11	CARRER CARMELITA 11	09583-23	ARQUITECTURA CIVIL - HABITATGE
42	"CAN JOANET" – "CAN NEBOT"	CARRER NEBOT 2a	09587-15	ARQUITECTURA CIVIL - HABITATGE
43	ESCUT DE "CAN JOANET"	CARRER NEBOT 2a	09587-15	ARQUITECTURA CIVIL - ESCUT HERÀLDIC
44	CAN PEP NEBOT	PL. DE SANT JOAN 14 XAMFRÀ C/ NEBOT 2	09587-16	ARQUITECTURA CIVIL - HABITATGE
45	CARRER NEBOT 1	CARRER NEBOT, NÚMERO 1	09587-15, -41, i -18	BENS ETNOLÒGICS - POU i CUB
46	CARRER MAJOR 34-36	CARRER MAJOR, NÚMEROS 34 i 36	09589-19	ARQUITECTURA CIVIL - HABITATGES

- CATÀLEG DE PATRIMONI HISTÒRIC, ARTÍSTIC, ARQUITECTÒNIC I PAISATGÍSTIC DE SON SERVERA -

47	CARRER PERE ANTONI SERVERA 26	CARRER PERE ANTONI SERVERA 26	09618-10	ARQUITECTURA CIVIL - HABITATGE
48	CARRER P.A. SERVERA NÚM. 22 i 20	C/ PERE ANTONI SERVERA NÚM. 22 i 20	09618-12 i 09618-13	ARQUITECTURA CIVIL - HABITATGES
49	CARRER SANT ANTONI 10	CARRER SANT ANTONI 10	09618-21	ARQUITECTURA CIVIL - HABITATGE i LOCAL
50	CARRER JOAN MASSANET 44	CARRER JOAN MASSANET 44	09651-01	ARQUITECTURA CIVIL - HABITATGE
51	CARRER DES JANS 1	C/ DES JANS 1 XAMFRÀ C/ J. MASSANET 44	09651-02	ARQUITECTURA CIVIL - HABITATGE
52	CASETA DE GUARDA BARRERES TREN	C/ PREVERE ANTONI LLITERAS 35 (FRONT)	09651-68	BÉNS INDUSTRIALS - ELEMENT FERROVIARI
53	MOLÍ DE CA S'HEREU	C/ SENSE NOM, A LA ZONA VERDA	10553-11	BÉNS ETNOLÒGICS - MOLÍ DE VENT
54	POU DE LA PLAÇA ANTONI MAURA	PLAÇA ANTONI MAURA	10591-00	BÉNS ETNOLÒGICS - ELEMENT HIDRÀULIC
55	ESGLÉSIA DE SANT JOAN BAPTISTA	PLAÇA SANT JOAN 3	10592-01	ARQUITECTURA RELIGIOSA - TEMPLE
56	TORRE DEFENSA ESGLESIA ST. JOAN	PLAÇA SANT JOAN 3	10592-01	ARQUITECTURA DEFENSIVA CIVIL - TORRE
57	RELLOTGE SOLAR ESGLÉSIA ST. JOAN	PLAÇA SANT JOAN 3	10592-01	BENS ETNOLÒGICS – RELLOTGE SOLAR
58	AJUNTAMENT – PLAÇA SANT IGNASI 1	PLAÇA DE SANT IGNASI 1	10593-03	ARQUITECTURA CIVIL – EDI. INSTITUCIONAL
59	CARRER DE LA PASSIÓ 5	CARRER DE LA PASSIÓ 5	10593-04	ARQUITECTURA CIVIL - HABITATGE
60	CARRER ESGLÉSIA 9	CARRER ESGLÉSIA 9	10596-06	ARQUITECTURA CIVIL – EDIFICI HABITATGES
61	CARRER ESGLÉSIA 7a	CARRER ESGLÉSIA 7a	10596-07 i 10596-16	ARQUITECTURA CIVIL - EDIFICI HABITATGES
62	CARRER ESGLÉSIA 3	CARRER ESGLESIA 3	10596-08	ARQUITECTURA CIVIL - EDIFICI HABITATGES
63	CARRER ESGLÉSIA NÚMERO 2b	CARRER ESGLESIA NÚMERO 2b	10596-09	ARQUITECTURA CIVIL – HABITATGE
64	CARRER ESGLÉSIA NÚMERO 2a	CARRER ESGLESIA NÚMERO 2a	10596-09	ARQUITECTURA CIVIL – HABITATGE
65	ESGLÉSIA 1, CONCEPCIÓ, FRA GARÍ	C/ ESGLESIA 1, CONCEPCIÓ, i FRA GARÍ	10596-10	ARQUITECTURA CIVIL - EDIFICI HABITATGES
66	CARRER FRA GARÍ 2	CARRER FRA GARÍ 2	10596-11	ARQUITECTURA CIVIL - HABITATGE
67	CARRER FRA GARÍ 4	CARRER FRA GARI NÚMERO 4	10596-12	ARQUITECTURA CIVIL - HABITATGES
68	CARRER FRA GARÍ 6	CARRER FRA GARÍ NÚMERO 6	10596-13	ARQUITECTURA CIVIL - HABITATGE
69	CARRER ESGLÉSIA 9	CARRER ESGLESIA 9	10596-15	ARQUITECTURA CIVIL - HABITATGE
70	"SA PLETA FREDÀ", C/ PLETA FREDÀ 1	C/ SA PLETA FREDÀ 1, XAMFRÀ ESGLESIA	10597-02	ARQUITECTURA CIVIL - HABITATGE
71	"SA PLETA FREDÀ"	CARRER ESGLESIA 4	10597-03	ARQUITECTURA CIVIL - HABITATGE
72	CARRER ESGLÉSIA, NÚMEROS 6 i 8	CARRER ESGLÉSIA, NÚMEROS 6 i 8	10597-04	ARQUITECTURA CIVIL - HABITATGE
72	PLAÇA ANTONI MAURA, 5	PLAÇA ANTONI MAURA 5	10597-18	ARQUITECTURA CIVIL - HABITATGE i LOCAL
73	CARRER DE LA PASSIÓ 4	CARRER DE LA PASSIÓ 4	10601-17	ARQUITECTURA CIVIL - HABITATGE
74	CAN LEU - C/ P.A. SERVERA 2	CARRER PERE ANTONI SERVERA 2	10601-20	ARQUITECTURA CIVIL - HABITATGE
75	CAN LEU - C/ P.A. SERVERA 2	CARRER PERE ANTONI SERVERA 2	10601-20	BÉNS ETNOLÒGICS - TAFONA + HABITATGE
76	CARRER PERE ANTONI SERVERA 14	CARRER PERE ANTONI SERVERA 14	10601-26	ARQUITECTURA CIVIL - HABITATGE
77	CARRER PERE ANTONI SERVERA 16	C/P.A. SERVERA 16 XAMFRÀ C/DES TREN 2	10601-27	ARQUITECTURA CIVIL - HABITATGE
78	"ESCOLES VELLES"	CARRER SANT ANTONI 23	10627-07	ARQUITECTURA CIVIL - ESCOLA PÚBLICA
79	"ESTACIÓ DE TREN"	CARRER DE L'ESTACIÓ S/N	10627-19	BÉNS INDUSTRIALS - ESTACIÓ DE TREN
80	"CASES NOVES DE CA S'HEREU"	PL. DE S'ABEURADOR 3 i 5, C/ DEL SOL 4	11581-02, -18, -19	ARQUITECTURA CIVIL - HABITATGE
81	"CASES VELLES DE CA S'HEREU"	PL. DONANTS DE SANG 3, i SOL 6	11581-03 i 11581-20	ARQUITECTURA CIVIL - CASES D POSSESSIÓ
82	TORRE DEFENSA "CA S'HEREU"	PL. DONANTS DE SANG 3, ELISA SERVERA 1	11581-03 i 11581-20	ARQUITECTURA CIVIL - TORRE DE DEFENSA
83	RELLOTGE SOLAR DE "CA S'HEREU"	PL.DONANTS SANG 3, CANONGE SANXO 2	11581-03 i 11581-20	ARQUITECTURA CIVIL - RELLOTGE SOLAR
84	CASETA DE GUARDA BARRERES TREN	C/ CONSTITUCIÓ - INICI CAMÍ COMELLAR	VORA EL 14554-01	BÉNS INDUSTRIALS - ELEMENT FERROVIARI
85	"HOTEL TALAYOT" – C/ SON SARD 2	CARRER SON SARD 2, 07560 CALA MILLOR	34421-01	ARQUITECTURA CIVIL - ARQ. TURÍSTICA
86	"HOTEL RESIDENCIA SON FLORIANA"	AV. MAGNOLIA 1, 07559 CALA BONA	34421-01	ARQUITECTURA CIVIL – CASES DE PAGÈS
87	TORRE DE DEFENSA DEL PORT NOU	CAMI S'AGUAIT 60, ES PORT VERD	40645-07	ARQUITECTURA MILITAR - TORRE DEFENSA
88	CARRER DES ROMANI NÚMERO 70d	C/ DES ROMANI NÚM. 70d, ES PORT VERD	40645-08	ARQUITECTURA CIVIL - CASA D'ESTIUEIG
89	CARRER DES ROMANÍ NÚMERO 70c	C/ DES ROMANÍ NÚM. 70c, ES PORT VERD	40645-09	ARQUITECTURA CIVIL - CASA D'ESTIUEIG
90	CARRER DES ROMANI NÚMERO 70b	C/ DES ROMANI NÚM. 70b, ES PORT VERD	40645-10	ARQUITECTURA CIVIL - CASA D'ESTIUEIG
91	CARRER DES ROMANI NÚMERO 70a	C/ DES ROMANI NÚM. 70a, ES PORT VER	40645-11	ARQUITECTURA CIVIL - CASA D'ESTIUEIG
92	APARTAMENTS GOLF, AV. GOLF 6	AVINGUDA DEL GOLF 6, COSTA DELS PINS	51796-11	ARQUITECTURA CIVIL - HABITATGES D'ESTIU
93	CASA FISAC, AV. DEL PINAR 8	AVINGUDA DEL PINAR 8, COSTA DELS PINS	52786-02	ARQUITECTURA CIVIL - CASA D'ESTIUEIG
94	"EL MANANTIAL", C/ DE SA FONT 2	CARRER DE SA FONT 2, COSTA DELS PINS	54774-01	ARQUITECTURA CIVIL - CASA D'ESTIUEIG

- CATÀLEG DE PATRIMONI HISTÒRIC, ARTÍSTIC, ARQUITECTÒNIC I PAISATGÍSTIC DE SON SERVERA -

95	"EUROTEL GOLF PUNTA ROTJA"	AV. DEL PINAR 32, COSTA DELS PINS	56779-03	ARQUITECTURA CIVIL - ARQ. TURÍSTICA
96	OFICINA D'INFORMACIÓ I HABITATGE	AV. DEL PINAR 43, COSTA DELS PINS	57771-01	ARQUITECTURA CIVIL - ARQ. TURÍSTICA
97	"LA PIONERA" "CASA LUCA D TENA"	C/ DE LA CALETA 3, COSTA DELS PINS	59759-21	ARQUITECTURA CIVIL - HABITATGE
98	"SA PARET" - "CASA FANJUL"	AV. DEL PINAR 66, COSTA DELS PINS	59759-36	ARQUITECTURA CIVIL - CASA D'ESTIU/EIG
99	CASA SRA.Mª DEL PILAR GARCIA	CARRER ROMERO 10, COSTA DELS PINS	60771-08	ARQUITECTURA CIVIL - CASA D'ESTIU/EIG

INDEX DEL PATRIMONI A SÒL RÚSTIC DE SON SERVERA

NÚM.	NOM DE L'ELEMENT	LOCALITZACIÓ	CADASTRE	TIPOLOGIA
1000	SON CORB	POLÍGON 3 PARCEL·LA 20a	PO. 3 PARCEL·LA 20a	ARQ. CIVIL - CASES DE POSSESSIÓ
1001	SON CORB - TORRE DEFENSA	POLÍGON 3 PARCEL·LA 20a	PO. 3 PARCEL·LA 20a	TORRE DE DEFENSA
1002	SISTEMA HIDRÀULIC	POLÍGON 3 PARCEL·LA 21d	PO. 3 PARCEL·LA 21d	BÉNS ETNOLÒGICS - ELEMENT HIDRÀULIC
1003	MOLÍ HIDRÀULIC D SON COMPARET	PO. 4, PAR. 439-440-441-442-443-693-708	PO.4 PAR.439 i ALTRES	BÉNS ETNOLÒGICS - ELEMENT HIDRÀULIC
1004	MOLÍ DE VENT DE SON SARD	POLÍGON 4 PARCEL·LA 445	PO. 4 PARCEL·LA 445	BÉNS ETNOLÒGICS - MOLÍ DE VENT
1005	MOLÍ DE VENT DE SON SARD	POLÍGON 4, PARCEL·LA 451	PO. 4 PARCEL·LA 451	BÉNS ETNOLÒGICS - MOLÍ DE VENT
1006	CASETA D'EINES	POLÍGON 4, PARCEL·LA 454 PO. 5 PAR. 26-28-171-153-151 (const. 9.006)	PO. 4, PARCEL·LA 454	ARQ. CIVIL - IMMOBLE D'ÚS AGRÍCOLA
1007	PONT DE TREN		PO. 5 PAR. 26 i ALTRES	BÉNS INDUSTRIALS - ELEMENT FERROVIARI
1008	PONT DE CARRETERA	POLÍGON 5 PARCEL·LES 78 i 79	PO. 5 PAR. 78 i 79	OBRA CIVIL - PONT - ELEMENT VIARI
1009	SON COMPARET	POLÍGON 5 PARCEL·LA 130a (casa 9139)	PO. 5 PARCEL·LA 130a	ARQ. CIVIL - CASES DE POSSESSIÓ
1010	CASES PAGESES. ES CLOT FIOI.	POLÍGON 5 PARCEL·LA 146 (const. 9129)	PO. 5 PARCEL·LA 146	ARQUITECTURA CIVIL - CASES DE PAGÈS
1011	CASES DE PAGÈS	POLÍGON 5 PARCEL·LA 207b	PO. 5 PARCEL·LA 207b	ARQUITECTURA CIVIL - CASES DE PAGÈS
1012	CASES DE PAGÈS	POLÍGON 5 PARCEL·LA 209b	PO. 5 PARCEL·LA 209b	ARQUITECTURA CIVIL - CASES DE PAGÈS
1013	CASES DE SON VELL	POLÍGON 5 PARCEL·LES 218a i 226	PO. 5 PARCEL·LES 218a i 226	ARQUITECTURA CIVIL - CASES DE PAGÈS
1014	SA CANAL	POLÍGON 5 PARCEL·LA 222b	PO. 5 PARCEL·LA 222b	ARQ. CIVIL - CASES DE POSSESSIÓ + ERA
1015	CASA DE PAGÈS	POLÍGON 5 PARCEL·LA 255b	PO. 5 PARCEL·LA 255b	ARQUITECTURA CIVIL - CASES DE PAGÈS
1016	MOLÍ DE VENT D'EN SACO	POLÍGON 6 PARCEL·LA 73	PO. 6 PARCEL·LA 73	BÉNS ETNOLÒGICS - MOLÍ DE VENT
1017	MOLÍ D'EN BUA	POLÍGON 6 PARCEL·LA 77	PO. 6 PARCEL·LA 77	BÉNS ETNOLÒGICS - MOLÍ DE VENT
1018	MOLÍ DE VENT D'EN LAU	POLÍGON 6 PARCEL·LA 79	PO. 6 PARCEL·LA 79	BÉNS ETNOLÒGICS - MOLÍ DE VENT
1019	MOLÍ D'EN BARRAL	POLÍGON 6 PARCEL·LA 80	PO. 6 PARCEL·LA 80	BÉNS ETNOLÒGICS - MOLÍ DE VENT
1020	CASES DE PAGÈS, NUCLI SON GRÍ	POLÍGON 8 PARCEL·LA 5 (cases 9.101)	PO. 8 PARCEL·LA 5	ARQUITECTURA CIVIL - CASES DE PAGÈS
1021	CAN PALÓ, NUCLI SON GRÍ	POLÍGON 8 PARCEL·LA 6 (casa 9.102)	PO. 8 PARCEL·LA 6	ARQUITECTURA CIVIL - CASES DE PAGÈS
1022	CASA DE PAGÈS	POLÍGON 8 PARCEL·LA 27 a	PO. 8 PARCEL·LA 27a	ARQUITECTURA CIVIL - CASES DE PAGÈS
1023	CASES DE PAGÈS, NUCLI SON GRÍ	POLÍGON 8 PARCEL·LA 32	PO. 8 PARCEL·LA 32	ARQUITECTURA CIVIL - CASES DE PAGÈS
1024	CASES DE PAGÈS, NUCLI SON GRÍ	POLÍGON 8 PARCEL·LA 65 (casa 9.111)	PO. 8 PARCEL·LA 65	ARQUITECTURA CIVIL - CASES DE PAGÈS
1025	CASES DE PAGÈS, NUCLI SON GRÍ	POLÍGON 8 PARCEL·LA 110 (cases 9.128)	PO. 8 PARCEL·LA 110	ARQUITECTURA CIVIL - CASES DE PAGÈS
1026	CAN MOSERIU	POLÍGON 8 PARCEL·LA 37	PO. 8 PARCEL·LA 37	ARQUITECTURA CIVIL - CASES DE PAGÈS
1027	CASES DE CAN LLORENÇ BOU	POLÍGON 8, PARCEL·LA 41	PO. 8, PARCEL·LA 41	ARQUITECTURA CIVIL - CASES DE PAGÈS
1028	CASES DE CAN LLORENÇ BOU	POLÍGON 8, PARCEL·LA 42	PO. 8 PARCEL·LA 42	ARQUITECTURA CIVIL - CASES DE PAGÈS
1029	CASES DE CAN LLORENÇ BOU	POLÍGON 8, PARCEL·LA 43	PO. 8 PARCEL·LA 43	ARQUITECTURA CIVIL - CASES DE PAGÈS
1030	CASA DE PAGÈS	POLÍGON 8, PARCEL·LA 44a	PO. 8 PARCEL·LA 44a	ARQUITECTURA CIVIL - CASES DE PAGÈS
1031	CA NA CUPETA	PO. 8 PAR. 66 (casa 9.132), i PAR. 124.	PO. 8 PAR. 66 i 124	ARQUITECTURA CIVIL - CASES DE PAGÈS
1032	CA SES MANEGOTES	PO. 8 PAR. 67-124 (casa 9.132, 9.134)	PO. 8 PAR. 67 i 124	ARQUITECTURA CIVIL - CASES DE PAGÈS
1033	SA TAFONA DE SON GRÍ	PO. 8 PAR. 69 (casa 9.136), SON GRI	PO. 8 PARCEL·LA 69.	BÉNS ETNOLÒGICS - TAFONA.
1034	CASA PAGESA	PO. 8 PAR. 70-124 (casa 9.132, 9.133).	PO. 8 PAR. 70 i 124.	ARQUITECTURA CIVIL - CASES DE PAGÈS
1035	RENTADORS PÚBLICS	POLÍGON 8 PARCEL·LA 111	PO. 8 PARCEL·LA 111	BÉNS ETNOLÒGICS - ELEMENT HIDRÀULIC
1036	FORN DE CIMENT	POLÍGON 8 PARCEL·LA 121c	PO. 8 PARCEL·LA 121c	BÉNS ETNOLÒGICS - FORN DE CIMENT
1037	CASES PAGESES	POLÍGON 9 PARCEL·LA 3	PO. 9 PARCEL·LA 3	ARQUITECTURA CIVIL - CASES DE PAGÈS
1038	CASES PAGESES	POLÍGON 9 PARCEL·LA 4	PO. 9 PARCEL·LA 4	ARQUITECTURA CIVIL - CASES DE PAGÈS
1039	CAN XERAFÍ SARD	POLÍGON 9 PARCEL·LA 7b	PO. 9 PARCEL·LA 7b	ARQUITECTURA CIVIL - CASES DE PAGÈS
1040	MOLÍ D'EN JOSEP SOPA	POLÍGON 9 PARCEL·LA 9a	PO. 9 PARCEL·LA 9a	BÉNS ETNOLÒGICS - MOLÍ DE VENT

- CATÀLEG DE PATRIMONI HISTÒRIC, ARTÍSTIC, ARQUITECTÒNIC I PAISATGÍSTIC DE SON SERVERA -

1041	MOLÍ DEN JOAN MAL	PO. 9 PAR. 10a i 10c (Construcció 9108)	PO. 9 PARCEL·LA 10a i 10c (Construcció 9108)	BENS ETNOLÒGICS – MOLÍ DE VENT
1042	MOLÍ D'EN TONI MINYO	POLÍGON 9 PARCEL·LES 8 i 10d	PO. 9 PARCEL·LES 8-10	BÉNS ETNOLÒGICS – MOLÍ DE VENT
1043	MOLÍ D'EN PERE MAL	POLÍGON 9 PARCEL·LA 15	PO. 9 PARCEL·LA 15	BÉNS ETNOLÒGICS – MOLÍ DE VENT
1044	CAN MIQUEL MOREY	POLÍGON 9 PARCEL·LA 16b	PO. 9 PARCEL·LA 16b	ARQ. CIVIL - CASA DE PAGÈS +MOLÍ SANG
1045	MOLÍ D'EN PERE XESC	POLÍGON 9 PARCEL·LA 63	PO. 9 PARCEL·LA 63	BÉNS ETNOLÒGICS – MOLÍ DE VENT
1046	CAN TOMEU DE FETGET	POLÍGON 10 PARCEL·LA 52c	PO. 10 PARCEL·LA 52c	ARQUITECTURA CIVIL - CASES DE PAGÈS
1047	CAN JOAN DE FETGET	PO. 11 PAR. 2b (construcció 9101)	PO. 11 PAR. 2b	ARQUITECTURA CIVIL - CASES DE PAGÈS
1048	FETGET	POLÍGON 11 PARCEL·LA 40b, PMV-403-1	PO. 11 PARCEL·LA 40b	ARQ. CIVIL - CASES DE POSSESSIÓ
1049	BARRACA DE ROTER	POLÍGON 11 PARCEL·LES 68-69	PO. 11 PAR. 68-69	BÉNS ETNOLÒGICS - BARRACA DE ROTER
1050	SÍNIA	POLÍGON 14 PARCEL·LES 26-27	PO. 14 PAR. 26-27	BÉNS ETNOLÒGICS - SÍNIA
1051	FORN DE CIMENT - FORN DES CIRIET	POLÍGON 14 PARCEL·LA 35 POLÍGON 14 PARCEL·LES 41-42 (casa 9102)	PO. 14 PARCEL·LA 35	BÉNS ETNOLÒGICS - FORN DE CIMENT
1052	CAS PASTORET, 3 CASES DE PAGÈS		PO. 14 PAR. 41-42	ARQUITECTURA CIVIL - CASES DE PAGÈS
1053	CAN GUIDO, CASA DE PAGÈS	POLÍGON 14 PARCEL·LA 45 (casa 9112)	PO. 14 PAR. 45	ARQUITECTURA CIVIL - CASES DE PAGÈS
1054	SON SERIET, CASA i MOLÍ DE SANG	POLÍGON 14 PARCEL·LA 51	PO. 14 PAR. 51	ARQUITECTURA CIVIL - CASES DE PAGÈS
1055	CASA PAGESA	POLÍGON 14 PARCEL·LA 76a	PO. 14 PAR. 76a	ARQUITECTURA CIVIL - CASES DE PAGÈS
1056	CASA PAGESA	POLÍGON 14 PARCEL·LA 76b.	PO. 14 PARCEL·LA 76b.	ARQUITECTURA CIVIL - CASES DE PAGÈS
1057	CASES PAGESES DE SES COMUNES	POLÍGON 14 PARCEL·LA 83	PO. 14 PARCEL·LA 83	ARQUITECTURA CIVIL - CASES DE PAGÈS
1058	CASES PAGESES DE SES COMUNES	POLÍGON 14 PARCEL·LA 88a i 88b	PO. 14 PARCEL·LA 88	ARQUITECTURA CIVIL - CASES DE PAGÈS
1059	POSSESSIÓ DE XICLATI	POLÍGON 15 PARCEL·LA 30b (casa 9102)	PO. 15 PARCEL·LA 30b	ARQ. CIVIL - CASES DE POSSESSIÓ
1060	POSSESSIÓ DE XICLATI - RELLOTGE	POLÍGON 15 PARCEL·LA 30b (casa 9102)	PO. 15 PARCEL·LA 30b	ARQ. CIVIL - CASES POSSESSIÓ + RELLOTGE
1061	CAN TONI DE SES TERRES	POLÍGON 15 PARCEL·LA 40b (casa 9108)	PO. 15 PARCEL·LA 40b	ARQUITECTURA CIVIL - CASES DE PAGÈS
1062	XICLATI	PO. 15 PAR. 60 (casa 9122-9121)	PO. 15 PARCEL·LA 60	ARQ. CIVIL - CASES POSSESSIÓ + TAFONA
1063	XICLATI - TORRE DE DEFENSA	PO. 15 PAR. 60 (casa 9122-9121)	PO. 15 PARCEL·LA 60	ARQ. CIVIL - CASES POSSESSIÓ + TORRE
1064	SA RESCLÓ	POLÍGON 16 PARCEL·LA 1b (casa 9100)	PO. 16 PARCEL·LA 1b	ARQ. CIVIL - CASES POSSESSIÓ + TAFONA
1065	SA RESCLÓ - RELLOTGES SOLARS	POLÍGON 16 PARCEL·LA 1b (casa 9100)	PO. 16 PARCEL·LA 1b	BÉNS ETNOLÒGICS – RELLOTGES SOLARS
1066	SON GENER	POLÍGON 16 PARCEL·LA 45a (casa 9105)	PO. 16 PARCEL·LA 45a	ARQ. CIVIL - CASES POSSESSIÓ + TAFONA
1067	S'HORT D'EN NEBOT	POLÍGON 16 PARCEL·LA 133c (casa 9120)	PO. 16 PARCEL·LA 133c	ARQUITECTURA CIVIL - CASES DE PAGÈS
1068	SON XERUBÍ	PO. 16 PAR. 135a (casa 9116 aux. 9117)	PO. 16 PARCEL·LA 135a	ARQ. CIVIL - CASES POSSESSIÓ + TAFONA
1069	SON XERUBÍ - TORRE DE DEFENSA	PO. 16 PAR. 135a (casa 9116 aux. 9117)	PO. 16 PAR. 135a	ARQ. CIVIL - CASES POSSESSIÓ + TORRE
1070	SON XERUBINET	POLÍGON 16 PARCEL·LA 137b (casa 9118)	PO. 16 PAR. 137b	ARQ. CIVIL - CASES POSSESSIÓ + TAFONA
1071	SA JORDANA	PO. 16 PAR. 138a /e (casa 9119)	PO. 16 PAR. 138a /e	ARQ. CIVIL - CASES POSSESSIÓ + TAFONA
1072	MOLÍ, SAFAREIG i ERA, SES VINYOTES	POLÍGON 17 PARCEL·LA 22	PO. 17 PARCEL·LA 22	BÉNS ETNOLÒGICS – MOLÍ, SAFAREIG i ERA
1073	PONT i SISTEMA HIDRÀULIC	POLÍGON 17 PARCEL·LES 26, 62c, 65, 94f	PO. 17 PAR. 26-62-65-94	BÉNS ETNOLÒGICS - ELEMENT HIDRÀULIC
1074	PONT DE TREN	POLÍGON 17 PARCEL·LES 47, 48, 88, i 89	PO. 17 PAR. 47-48-88-89	BÉNS INDUSTRIALS - ELEMENT FERROVIARI
1075	TÚNEL DE TREN	POLÍGON 17 PARCEL·LES 90 i 241	PO. 17 PAR. 90 i 241	BÉNS INDUSTRIALS - ELEMENT FERROVIARI
1076	SÍNIA, SAFAREIG i SISTEMA HIDRÀULIC	POLÍGON 17 PARCEL·LA 53	PO. 17 PARCEL·LA 53	BÉNS ETNOLÒGICS - ELEMENT HIDRÀULIC
1077	CASES DE PAGÈS	POLÍGON 17 PARCEL·LA 104a.	PO. 17 PARCEL·LA 104	ARQUITECTURA CIVIL - CASES DE PAGÈS
1078	HABITATGES UNIFAMILIARS	POLÍGON 17 PARCEL·LES 105 i 107	PO. 17 PARCEL·LES 105 i 107	ARQUITECTURA CIVIL - CASES UNIFAMILIARS
1079	BARRACA DE ROTER	POLÍGON 17 PARCEL·LES 152 i 153	PO. 17 PARCEL·LES 152 i 153	BÉNS ETNOLÒGICS - BARRACA DE ROTER
1080	SON SARD	POLÍGON 17 PARCEL·LA 154a (casa 9135)	PO. 17 PARCEL·LA 154	ARQ. CIVIL - CASES DE POSSESSIÓ
1081	SON SARD - TORRE DE DEFENSA	POLÍGON 17 PARCEL·LA 154a (casa 9135)	PO. 17 PARCEL·LA 154	ARQ. CIVIL - CASES DE POSSESSIÓ + TORRE
1082	SON SARD - RELLOTGE SOLAR	POLÍGON 17 PARCEL·LA 154a (casa 9135)	PO. 17 PARCEL·LA 154	ARQ. CIVIL - CASES POSSESSIÓ + RELLOTGE
1083	PULA	POLÍGON 17 PARCEL·LA 155f	PO. 17 PARCEL·LA 155f	ARQ. CIVIL - CASES DE POSSESSIÓ
1084	PULA - TORRE DE DEFENSA	POLÍGON 17 PARCEL·LA 155f	PO. 17 PARCEL·LA 155f	ARQ. CIVIL - CASES DE POSSESSIÓ + TORRE
1085	PULA - RELLOTGE SOLAR	POLÍGON 17 PARCEL·LA 155f	PO. 17 PARCEL·LA 155f	ARQ. CIVIL - CASES POSSESSIÓ + RELLOTGE
1086	SON PENTINAT	POLÍGON 17 PARCEL·LA 157c (casa 9137)	PO. 17 PARCEL·LA 157	ARQ. CIVIL - CASES POSSESSIÓ + TAFONA
1087	SON PENTINAT - RELLOTGE SOLAR	POLÍGON 17 PARCEL·LA 157c (casa 9137)	PO. 17 PARCEL·LA 157	ARQ. CIVIL - CASES POSSESSIÓ + RELLOTGE
1088	SON POU	POLÍGON 17 PARCEL·LA 187b (casa 9164)	PO. 17 PARCEL·LA 187	ARQ. CIVIL - CASES POSSESSIÓ + TAFONA
1089	SON POU - RELLOTGE SOLAR	POLÍGON 17 PARCEL·LA 187b (casa 9164)	PO. 17 PARCEL·LA 187b	ARQ. CIVIL - CASES POSSESSIÓ + RELLOTGE

- CATÀLEG DE PATRIMONI HISTÒRIC, ARTÍSTIC, ARQUITECTÒNIC I PAISATGÍSTIC DE SON SERVERA -

1090	SON PUNYAL	POLÍGON 17 PARCEL·LA 190c	PO. 17 PARCEL·LA 190c	ARQ. CIVIL - CASES POSSESSIÓ + TAFONA
1091	ES RAFAL DE DALT	PO. 17 PAR. 196c (cases 9151, 9152)	PO. 17 PARCEL·LA 196c	ARQ. CIVIL - POSSESSIÓ + TAFONA + MOLÍ
1092	ES RAFAL DE DALT	PO. 17 PAR. 196c (cases 9151, 9152)	PO. 17 PARCEL·LA 196c	ARQ. CIVIL - CASES POSSESSIÓ + RELLOTGE
1093	ALGAIDA	POLÍGON 17 PARCEL·LA 198	PO. 17 PARCEL·LA 198	ARQUITECTURA CIVIL - CASES DE PAGÈS
1094	ES RAFAL DELS SANTS (O DE BAIX)	PO. 17 PAR. 219-220-186-186	PO.17 PAR.219-220-186	ARQ. CIVIL - CASES POSSESSIÓ + TAFONA
1095	ES RAFAL DELS SANTS (O DE BAIX)	PO. 17 PAR. 219-220-186-186	PO.17 PAR.219-220-186	ARQ. CIVIL - CASES POSSESSIÓ + RELLOTGE
1096	MOLÍ A SON SARD	POLÍGON 18 PARCEL·LA 24c, SON SARD	PO. 18 PARCEL·LA 24c	BÉNS ETNOLÒGICS – MOLÍ DE VENT
1097	MOLÍ A SON SARD	POLÍGON 18 PARCEL·LA 363	PO. 18 PARCEL·LA 363	BÉNS ETNOLÒGICS – MOLÍ DE VENT
1098	SANT JORDI	POLÍGON 19 PARCEL·LA 1g	PO. 19 PARCEL·LA 1g	ARQ. CIVIL - CASES POSSESSIÓ + TAFONA
1099	SANT JORDI - TORRE DEFENSA	POLÍGON 19 PARCEL·LA 1g	PO. 19 PARCEL·LA 1g	ARQ. CIVIL - CASES POSSESSIÓ + TORRE
1100	ES RAFALET	POLÍGON 19 PARCEL·LA 17e	PO. 19 PARCEL·LA 17e	ARQ. CIVIL - CASES POSSESSIÓ + TAFONA
1101	ES RAFALET - TORRE DEFENSA	POLÍGON 19 PARCEL·LA 17e	PO. 19 PARCEL·LA 17e	ARQ. CIVIL - CASES POSSESSIÓ + TORRE
1102	ES RAFALET - RELLOTGE SOLAR	POLÍGON 19 PARCEL·LA 17e	PO. 19 PARCEL·LA 17e	ARQ. CIVIL - CASES POSSESSIÓ + RELLOTGE
1103	SANT JORDI I - FORN DE CALÇ	POLÍGON 19 PARCEL·LA 1	PO. 19 PARCEL·LA 1	BÉNS ETNOLÒGICS – FORN DE CALÇ
1104	SANT JORDI II - FORN DE CALÇ	POLÍGON 19 PARCEL·LA 1	PO. 19 PARCEL·LA 1	BÉNS ETNOLÒGICS – FORN DE CALÇ
1105	COLL SON ESCRIVÀ - FORN DE CALÇ	POLÍGON 6 PARCEL·LA 4	PO. 6 PARCEL·LA 4	BÉNS ETNOLÒGICS – FORN DE CALÇ
1106	SON SARD - FORN DE CALÇ	POLÍGON 17 PARCEL·LA 25	PO. 17 PARCEL·LA 25	BÉNS ETNOLÒGICS – FORN DE CALÇ

INDEX DELS JACIMENTS ARQUEOLÒGICS AL SÒL RÚSTIC DE SON SERVERA

NÚM.	NOM DE L'ELEMENT	LOCALITZACIÓ	CADASTRE	TIPOLOGIA
2000	ES CORRALASSOS	PO. 3 PAR. 14, 16, 17, 18, 44, 45, 46, 47, 48	PO.3 PAR.14,16,17,18,44,45,46,47,48	JACIMENT ARQUEOLÒGIC
2001	SON CORB ROSELLÓ	POLIGON 3 PARCEL·LA 14	PO. 3 PARCEL·LA 14	JACIMENT ARQUEOLÒGIC
2002	SON LLUC (SON CORB)	POLIGON 4 PARCEL·LES 405,406,407	PO. 4 PAR. 405,406,407	JACIMENT ARQUEOLÒGIC
2003	ES PUIG DE CA S'HEREU	POLIGON 4 PARCEL·LA 828	PO. 4 PARCEL·LA 828	JACIMENT ARQUEOLÒGIC
2004	CAN MONSERIU (SON SARD)	POLIGON 5 PARCEL·LES 74, 73b, 75a, 75b	PO. 5 PAR. 74-73-75	JACIMENT ARQUEOLÒGIC
2005	SA FONT DES MOLINS DE SON SARD	POLIGON 5 PARCEL·LES 75 a, 75 b; 280	PO. 5 PAR. 75-280	JACIMENT ARQUEOLÒGIC
2006	COVA D'EN BOU	POLIGON 5 PARCEL·LES 199,200,201,270	PO. 5 PAR.199, 200, 201, 270	JACIMENT ARQUEOLÒGIC
2007	SA COVA CALENTA (CA S'HEREU)	POLIGON 6 PARCEL·LA 4b	PO. 6 PARCEL·LA 4b	JACIMENT ARQUEOLÒGIC
2008	ES SERRAL D'ES VENT (CA S'HEREU)	POLIGON 7 PARCEL·LA 46a, 46b, 49a, 100	PO. 7 PAR. 46, 49, 100	JACIMENT ARQUEOLÒGIC
2009	S'ESTEPAR	POLIGON 12 PARCEL·LA 39, 42, 43 PO. 14 PAR. 9-10-11-12-15; PO. 9 PAR. 1-5-6-7-9-11-12-13-19-20	PO. 12 PAR. 39, 42, 43 PO. 9 i 14, PAR. VARIES	JACIMENT ARQUEOLÒGIC
2011	SA TAULA DES MORO	POLIGON 14 PARCEL·LA 88a	PO. 14 PARCEL·LA 88a	JACIMENT ARQUEOLÒGIC
2012	XICLATI I - SISTEMA HIDRÀULIC	POLIGON 15 PARCEL·LES 32, 68, 69, 70	PO. 15 PAR. 32,68,69,70	JACIMENT ARQUEOLÒGIC
2013	XICLATI II - SISTEMA HIDRÀULIC	POLIGON 15 PARCEL·LA 70	PO. 15 PAR. 70	JACIMENT ARQUEOLÒGIC
2014	SA PLETA DE SON GENER	PO. 16 PARCEL·LES 127 a, b, c, 72 a, 85	PO. 16 PAR. 127, 72, 85	JACIMENT ARQUEOLÒGIC
2015	S'HORT DEN NEBOT	PO. 16 PARCEL·LES 80, 81, 82, 83, 130, 133	PO. 16 PAR. 80-81-82-83-130-133	JACIMENT ARQUEOLÒGIC
2016	SA JORDANA	POLIGON 16 PARCEL·LA 138a i 138e	PO. 16 PAR. 138a-138e	JACIMENT ARQUEOLÒGIC
2017	PUIG DE SON SARD III	POLIGON 17 PARCEL·LES 25, 264, 265, 266	PO.17 PAR.25, 264, 265, 266	JACIMENT ARQUEOLÒGIC
2018	PUIG DE SON SARD I i II	POLIGON 17 PARCEL·LES 25, 264, 265, 266	PO.17 PAR.25, 264, 265, 266	JACIMENT ARQUEOLÒGIC
2019	PULA	POLIGON 17 PARCEL·LA 155	PO. 17 PARCEL·LA 155	JACIMENT ARQUEOLÒGIC
2020	ES RAFALET	POLIGON 17 PARCEL·LA 156 m, n, l, k, h.	PO. 17 PARCEL·LA 156	JACIMENT ARQUEOLÒGIC
2021	ES RAFAL DE BAIX	POLIGON 17 PARCEL·LA 187f	PO. 17 PARCEL·LA 187f	JACIMENT ARQUEOLÒGIC
2022	ES RAFAL DE DALT	POLIGON 17 PARCEL·LA 196e	PO. 17 PARCEL·LA 196e	JACIMENT ARQUEOLÒGIC
2023	COVES DEL TORRENT A SON SARD	POLIGON 18 PARCEL·LES 19, 20	PO. 18 PAR. 19, 20	JACIMENT ARQUEOLÒGIC
2024	TALAIOT DE MESTRE RAMÓN	POLIGON 18 PARCEL·LA 261	PO. 18 PARCEL·LA 261 PO.18PA.264-349-289-350-287-291	JACIMENT ARQUEOLÒGIC
2025	ES TURÓ DE S'OLIVAR (SANT JORDI)	PO. 18 PAR. 264, 349, 289, 350, 287, 291	PO.18 PAR.269-267-389	JACIMENT ARQUEOLÒGIC
2026	SES RUMIES (PULA)	POLIGON 18 PARCEL·LA 269, 267a, 389	PO. 18 PARCEL·LA 314	JACIMENT ARQUEOLÒGIC
2027	PULA	POLIGON 18 PARCEL·LA 314	PO. 18 PARCEL·LA 314	JACIMENT ARQUEOLÒGIC
2028	ES BARRANC DE PULA	POLÍGON 19, PARCEL·LES 2 i 39	PO. 19, PAR. 2, 39	JACIMENT ARQUEOLÒGIC

- CATÀLEG DE PATRIMONI HISTÒRIC, ARTÍSTIC, ARQUITECTÒNIC I PAISATGÍSTIC DE SON SERVERA -

2029	SES COVES ROTGES	POLÍGON 7 PARCEL·LES 1 i 93	PO. 7 PAR. 1 i 93	JACIMENT ARQUEOLÒGIC
2030	PUIG DE SA FONT	POLIGON 6 PARCEL·LA 4b	PO. 6 PAR. 4b	JACIMENT ARQUEOLÒGIC
2031	PUIG DE SA FONT - SIS. HIDRÀULIC	POLIGON 6 PARCEL·LA 4	PO. 6 PAR. 4	JACIMENT ARQUEOLÒGIC
2032	SON CORB - SISTEMA HIDRÀULIC	POLIGON 3 PARCEL·LES 21, 22, 25	PO. 3 PAR. 21, 22, 25	JACIMENT ARQUEOLÒGIC
2033	XICLATI III - SISTEMA HIDRÀULIC	POLIGON 15 PARCEL·LA 40	PO. 15 PAR. 40	JACIMENT ARQUEOLÒGIC
2034	CAN PISTOLA	POLIGON 18 PARCEL·LES 264, 266, 286	PO.18 PAR.264,266,286	JACIMENT ARQUEOLÒGIC
2035	PUIG D'ES MORO I	POLIGON 19 PARCEL·LA 1	PO. 19 PAR. 1	JACIMENT ARQUEOLÒGIC
2036	PUIG D'ES MORO II	POLIGON 19 PARCEL·LA 1	PO. 19 PAR. 1	JACIMENT ARQUEOLÒGIC
2037	COVA DE SA GENETA (FONT GATA)	POLIGON 19 PARCEL·LA 17	PO. 19 PAR. 17	JACIMENT ARQUEOLÒGIC

INDEX DELS ELEMENTS PAISATGÍSTICS I AMBIENTALS DE SON SERVERA

NÚM.	NOM DE L'ELEMENT	LOCALITZACIÓ	CADASTRE	TIPOLOGIA
3000	CAMÍ DE SON XERUBÍ	CAMÍ DE SON XERUBÍ	DIVERSES	ELEMENT ETNOLÒGIC - CAMÍ DE CARRO
3001	CAMÍ DE SA JORDANA	CAMÍ DE SA JORDANA	PO. 16, PARCEL·LA 138	ELEMENT ETNOLÒGIC - CAMÍ DE CARRO
3002	CAMÍ DE SON PENTINAT	CAMÍ DE SON PENTINAT	DIVERSES	ELEMENT ETNOLÒGIC - CAMÍ FERRADURA
3003	TORRENT DE SANT JORDI	TORRENT DE SANT JORDI	DIVERSES	ELEMENT HIDROGRÀFIC DE PAISATGE
3004	TORRENT DE XICLATI	TORRENT DE XICLATI	DIVERSES	ELEMENT HIDROGRÀFIC DE PAISATGE
3005	TORRENT DE SON CORB	TORRENT DE SON CORB	DIVERSES	ELEMENT HIDROGRÀFIC DE PAISATGE
3006	TORRENT DE C. BONA – C. MILLOR	TORRENT DE C. BONA – C. MILLOR	DIVERSES	ELEMENT HIDROGRÀFIC DE PAISATGE
3007	SON LLUC, PUIG SON CORB, i ALTRES	SON LLUC, PUIG SON CORB, i ALTRES	DIVERSES	ELEMENT OROGRÀFIC DE PAISATGE
3008	PUIG SA FONT, DELS MOLINS, i ALTRES	PUIG SA FONT, DELS MOLINS, i ALTRES	DIVERSES	ELEMENT OROGRÀFIC DE PAISATGE
3009	PUIG DE SES FITES, DEL COLL, i ALTRES	PUIG DE SES FITES, DEL COLL, i ALTRES	DIVERSES	ELEMENT OROGRÀFIC DE PAISATGE
3010	PUIG DE SON SARD	PUIG DE SON SARD	DIVERSES	ELEMENT OROGRÀFIC DE PAISATGE
3011	PUIG DE SON PENTINAT	PUIG DE SON PENTINAT	DIVERSES	ELEMENT OROGRÀFIC DE PAISATGE
3012	MUNTANYES SANT JORDI i PULA	MUNTANYES DE SANT JORDI i PULA	DIVERSES	ELEMENT OROGRÀFIC DE PAISATGE
3013	CENTRE HISTÒRIC SON SERVERA	CENTRE HISTÒRIC DE SON SERVERA	DIVERSES	ARQUITECTURA CIVIL – HABITATGES
3014	CTRA. Ma-4031 S. SERVERA - ARTÀ	CTRA. Ma-4031 S. SERVERA - ARTÀ	DIVERSES	E. ETNOLÒGIC - CTRA, ENTRE MURS